

הקול היהודי

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

יו"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
עורך ראשי:
הרב ישראל מאיר גלינסקי

גליון
42

אב תש"פ
נושא החודש:
קירוב

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

לקרב את הרחוקים

שלשה מאמרים בליקוטי מוהר"ן (ח"א סימן י וסימן יד, וח"ב סימן ח). אמנם העניין מתבאר בהרבה מקומות בדבריו וכן בדברי ר' נתן בספר ליקוטי הלכות.

אחדות - מול פירוד

במבט פשוט, קבלנו את התורה על מנת שנעסוק בה ונקיים אותה, ומאותו רגע, כלנו בכלל וכל אחד בפרט, נכנס למסלול של תורה ומצוות, ועליו להביא את המקסימום האפשרי בכמות ואיכות של לימוד תורה וקיום מצוות, מידות ומועשים טובים. כל המרבה הרי זה משובח, ומי שזוכה יותר, נחשב יותר תלמיד חכם ויותר צדיק.

כל זה במבט פשוט. אבל אם כן, אין כל הבדל בין יהודי לבין גוי, הגוי הצטווה בסך מסוים של מצוות, ועליו לקיים אותם במקסימום האפשרי, וגם היהודי הצטווה בסך של מצוות ועליו לקיימם. וכל החילוק ביניהם מתבטא בסך הכל בכמות המצוות ופרטיהם ותו לא, וזה כמובן לא יכול להיות. יתירה מזאת, בשביל מה בכלל צריך אותנו? אם בשביל ללמוד תורה ולקיים מצוות, המלאכים היו עושים זאת הרבה יותר טוב, מושלם וללא היריקות, וכפי שהם אכן טענו קודם בריאת העולם וקודם קבלת התורה.

האמת היא, שקבלנו את התורה, כדי לעשות ייחוד בין השמים לבין הארץ, באמצעות התורה והמצוות. כשה' ברא את העולם, הוא ברא מחלוקת. קודם בריאת העולם, וגם ביום הראשון היה ה' 'אחד' ולא היה זולתו, ובכדי להוציא את טובו לפועל, הוא ברא עולם שנראה כ'נפרד', וכל החוויה שבו היא חוויה של נפרדות, ריחוק והתכחשות. והוא שלח אותנו - נשמות ישראל - לכאן, כדי שנחבר את העולם אליו, נבטל את הפירוד והריחוק, ונתחבר אל הטוב מתוך בחירה.

האמצעי לעשות זאת היא התורה הקדושה, שמצד אחד מייצגת את האחדות, באשר כל כולה אור עליון של דבר ה' ושמותיו יתברך, ומצד שני היא מדברת בשפת הפירוד, ומביאה בידנו שש מאות ושלוש עשרה מצוות, שעוסקות בפירוש בשור וחמור, כסף ואוכל, ובכל מה שהעולם הנפרד מכיל בקרבו. בכח התורה, יכולים גם אנו להפוך **המושך בעמוד ב' <<<**

תפקידו של יהודי נחלק לשניים. הראשון - העבודה הרוחנית האישית שלו, בינו לבין קונו. והשני - העבודה הרוחנית של כל שאר עמך בית ישראל, שאף היא מוטלת על כתפיו שלו. במאמר הבא ננסה לעמוד על העניין, ולהבין את פשרו. מאמר זה מופיע בהמשך למאמרים הקודמים שבהם עסקנו בעניין התוכחה, השלום והמחלוקת.

הצדיקים ומנהיגי ישראל בכל דור, עסקו בקירוב נפשות ישראל, הגדולים והקטנים, לתורה ולהשם יתברך. וזה הגיוני, כי מצד עבודתם האישית, הם עשו את המרוב והביאו את המיטב, ומשכך, הם היו פנויים לסייע גם לאחרים. כמו עשר שיש לו די והותר עבור עצמו, והוא פנוי גם כדי לסייע למי שאין לו.

אבל יהודי פשוט, או אפילו לא פשוט אבל לא צדיק מושלם, אין בידו פנאי לעסוק בקירוב אחרים, שהרי את שלו עוד לא סיים, ואם כן מה לו עם מצבם של אחרים; מנין לו זמן ופנאי לכך, וגם באיזו זכות הוא עושה זאת, הרי הם יכולים לומר לו 'קשוט עצמך תחילה'. והאמת, שגם על הצדיקים זה קשה, כי אין גבול שבו אפשר לומר 'הגעתי', ואם כן, עליהם להתקדם הלאה ולעלות מדרגה לדרגה

עד אין סוף, ומנין להם הפנאי לקרב אחרים פחותים מהם. ובכל אופן, התורה מלמדת אותנו שמדובר בחלק בלתי נפרד מתפקידו של יהודי. הן על פי תורת הנגלה, שבה נאמר שכל ישראל ערבים זה בזה. והן ובעיקר על פי תורת הפנימיות, כמובא בהרחבה ובלשונות מופלגים בוהר הקדוש (תרומה קכה); ועוד יותר בתורת החסידות בכלל, ובמשתנו של מוהר"ן מברסלב בפרט, כשהם מדיגישים את הנחיצות והמעלה הגדולה והמופלגת ביותר של מי שעוסק בקירוב נפשות, והדבר אומר דרשני.

כשמדובר בקירוב רחוקים, ניהא. אבל כשוה מגיע לקירוב נפשות זה כבר מציק, כי 'מה אתה רוצה ממני? אם טוב לך, אשריך. אבל למה אתה מתערב בחיים שלי, ומושך אותי כמעט בכח לכיוון שלך'. בפרט כאשר מדובר במי שכבר שומר תורה ומצוות, ומנסים 'להחזירו בתשובה' ולקרבו לדרך הפנימיות של הצדיקים. והשאלה נשאלת 'וכי כולם חייבים ללכת באותה דרך, ואין בלתה?!' בשורות דלהלן ננסה לתת מענה ולפתוח פתח של הבנה אל הנושא הרחב. הדברים דלהלן מתבססים בעיקר על

דבר המערכת

כאן ועכשיו

כמעט שנה שלא נפגשנו.

הגליון הקודם הופיע בחודש אלו אשתקד. וכעת אנו כבר בשלהי קייטא. זה הרבה זמן, אבל נדמה שעבר הרבה יותר זמן. מי זוכר בכלל שהיה אלו תשע"ט, ושהיה בכלל עולם 'רגיל'? חצי שנה של קורונה, הצליחה ליצור כזה 'זום', שנדמה כאילו המאה שנים האחרונות נמחקו ואינם.

רעידת אדמה עולמית, נסתרת ובלתי נראית אך מורגשת ועוד איך. לא יאומן מה שהעולם יכול לחולל לעצמו בתקופה כה קצרה. קל להשיב ולחטוף ולהרוס, הרבה יותר קשה לחזור ולבנות, ומי יודע אם זה יקרה אי פעם.

בעיניים של גוי.

בעיניים של יהודי, מעולם לא היה עולם, וגם כעת שום דבר לא השתנה. אותו מנהיג לבירה שהיה בשנה שעברה ולפני חמשת אלפים שנה, הוא מנהיג את הבירה של תש"פ ו'עשרים עשרים'.

אלא שקודם לכן, היה צורך בעלונים ושיעורים, הרצאות ומצוות, כדי לשכנע בכך. והיום, כבר אין צורך, העולם מדבר בעד עצמו, ואומר 'סתם עבדתי עליכם, באמת, מעולם לא היית'.

האם זה לקלוף? ייתכן מאוד וכנראה שלהיפך. מדובר בתחילתו של תיקון, או יותר נכון ב'סופו' של תהליך התיקון, שנעשה במשך אלפי שנים, ובתחילתו של 'גילוי' העולם המתוקן. הלוואי.

טוב, לא בגלל זה לא יצא גליון...

כי כבר מתחילת השנה הוא לא יצא, ואז, רק בעלי רוח הקודש ידעו שלא יצטרכו עלונים.

עשינו הפסקה, במטרה להוציא משהו חדש ומשובח יותר, והתוצאה היא שלא יצא כלום... אז הבנו את מה שכעת כולם מבינים, שאין יפה מהפשטות, ואין יותר טוב, ממה שנמצא בהישג יד.

לא צריך ללכת רחוק, ולטפס גבוה, כדי לחיות. אפשר גם לשבת בבית ומאה מטר שסביבו, ולנהל חיים. וגם ברוחניות, לא צריך לעלות לשמים ומעבר לים, כדי לפעול טוב. די במה שיש, ובזמין, כדי לעשות המון טוב.

אז הנה אנחנו שוב כאן. ובכל זאת, עם כמה מדורים חדשים. ומזמינים אתכם גם להיות חלק מהמשימה הקדושה, ולהביא חומר ולבנים עבור הגליונות הבאים. לא צריך מי יודע מה, אפשר ללמוד מהנסיון שלנו, שהכי טוב הוא המצוי והזמין, רק לעשות פעולה אחת, ולהגיש אותו...

ואם נזכה, נגלה, שהגאולה-משיח-ובית המקדש, שאנו כה מצפים ומייחלים להם, אכן נמצאים ממש כאן ומתחת לאף. חבל שהיפשונו אותם רחוק... במהרה בימינו אמן

הנושאים הבאים:

- אלול - תשובה
- תשרי - יום כיפור
- חשוון - צדקה
- כסליו - שינה
- טבת - ציצית
- שבט - תפילין

את העולם הנפרד וכל אשר בו, שיהיו 'כלים' להכיל את האור האלוהי, וכך להתחבר אליו יתברך מתוך העולם.

תיקון - כולל ומלא

משכך, מובן שלא די בכך שיש כמה צדיקים ועוד כמה יהודים כשרים, שלומדים תורה ומקיימים מצוות. זה מאוד יפה ונאה, והם בוודאי יקבלו על זה שחר, אבל לא זו המטרה. מהבחינה הזאת המלאכים היו עושים זאת טוב יותר ויפה יותר. המטרה היא לחבר את כל הנפרדות לה', ולכן צריך להגיע למצב שכל יהודי מחובר לתורה ומחובר באמצעותה לה'.

כל עוד יש יהודי שאינו חלק מהסיפור, הסיפור כולו לוקה בחסר וכמעט שאין בו משמעות. כל עוד יש חלק בעולם, שנשאר מנותק ונפרד, לא הגיע העולם לתכליתו. התכלית היא שכל העולם כולו, על כל אשר בו, כולל כל הפרטים והנפרדים, וכל הריחוק והחושך וההסתרה, יתחבר בחזרה אל האחדות, ואז יהיה עולם שלם, שמכיל את האור האלוהי, ואז יגיע העולם לתכליתו ולתיקונו, ואז נחווה את הטוב השלם והמושלם.

העולם כולו נתון תחת שליטת נשמות ישראל, ולכל אחד מיישראל יש חלק מהעולם שנתון תחתיו. וכאשר הוא ממלא את חלקו בתיקון העולם, דהיינו שהוא עוסק בתורה ומקיים את המצוות, מתוך רצון לגלות את ה', להתקרב ולהתחבר אליו - כל חלק העולם ששייך אליו, כולל דומם צומח חי ומדבר ואפילו מלאכים, זוכה להתחבר לשרשו ולהגיע לתיקונו. וכל עוד הוא לא עושה זאת, ישנם חלקים בעולם שעדיין שרוים בנפרדות וריחוק, וטרם הגיעו לתיקונם, וזה משליך כמובן על כל שאר החלקים.

מובן אם כן, שקירוב רחוקים אינו 'עוד' סוג של תפקיד, שאפשר לדון אם הוא נצרך ולמי הוא שייך, אלא מדובר ב'נשמות' תפקידו של יהודי בעולם. כי המטרה של יהודי איננה 'השתלמות עצמית' אלא תיקון העולם, וזה לא יקרה אם יהיה עסוק בעצמו, גם אם ימלא את חלקו באופן המושלם ביותר. ולכן, הצדיקים שהבינו את תורף העניין, עסקו הרבה בקירוב הנפשות, והצדיקים הגדולים עוד יותר עסקו בזה עוד יותר, עד משה רבינו שלא עסק בשום דבר אחר מלבד זה. וכל זאת לא 'לתוספת', אלא כעיקר ונשמת תפקידם בעולם.

העיקר - קירוב רחוקים

נמשך עם זה צעד אחד קדימה, ונבין כמה דברים.

המבט שלנו מופנה קדימה. יהודי כשר רוצה למצוא את עצמו כמה שיותר קרוב, כמה שיותר גבוה, וכמה שיותר רחני. במילים אחרות הוא אומר: אינני רוצה את עצמי כאן; רחוק, נמוך ושלל. אלא רוצה את עצמי במקום אחר. בינתיים אני תקוע כאן, בדיעבד ולא כל כך ברור למה, אבל כל תקוותי ומגמותי היא לסיים עם זה כמה שיותר מהר, ולהימצא במקום אחר.

והריחוק הוא הנכון. משה רבינו עלה אמנם לשמים, אבל רק כדי להוריד את התורה לכאן. וכשהוא ירד מההר, הוא ירד במקסימום האפשרי - מן ההר אל העם. כי המבט שלנו אמור להיות מופנה למטה, למקומות שבהם עדיין שורה נפרדות וריחוק, ושעדיין לא התחברו ולא התאחדו. המקומות הגבוהים והרחוקים הם נפלאים וצריך לבקר שם כדי למלאות דלק, אבל לא כדי להיות שם, כי שם לא צריכים אונתו, אלא רק במקומות של ריחוק.

אם כך, נבין כמה דברים. הראשון, קירוב רחוקים אינו 'מם' חשוב אלא 'הכי' חשוב. כי כשם שהמקומות והמצבים הרחוקים יותר, כבר עשו בהם את העבודה, ולא צריכים אותנו שם. גם האנשים הרחוקים יותר, כבר לא רלוונטיים מבחינת התפקיד שיש לנו בעולם. צריכים אותם, כי בלעדיהם אין לנו כח, אבל רק כדי להגיע לאותם נשמות שעדיין רחוקות, ולייצר שם חיבור. אם עשית את זה, הבאת משהו חדש. אם לא, מה חידשת?

השני, כשמדברים על 'רחוקים', אין הכוונה בדווקא על רחוקים מהתורה, מהשבת והיהדות. אלא על רחוקים מה'. וזה יכול להיות אנשים ששלמים בתורה ומצוות, אבל כלל לא יודעים ולפחות לא חיים עם התדר של הצדיקים, שאנחנו כאן כדי להתקרב לה'. הם עסוקים בהשתלמות עצמית, ומודדים כל יום את מרחקם מהתקדמות שלהם. ועלינו לקרובם לאור הצדיקים, שיגלו להם את תפקידם בעולם ויחברו אותם לה'. ואם יצרת חיבור במקום הזה, הבאת משהו חדש.

השלישי והמתבקש, לא חייבים לנדוד רחוק, לאנשים רחוקים - מהתורה או מה' יתברך, אלא גם בתוך תוכנו ישנם חלקים ומצבים ששם שורר ריחוק. אם זה כאשר אנו עוסקים בדברים גשמיים, כמו אוכל שינה ופרנסה, ולא חווים שם חיבור אלא עביות וניתוק. ואם זה במצבים של נסיונות, קשיים והסתרה, שיש בהם חוויה של כעס וריחוק ולא של אהבה וקירוב. את החלקים והמצבים הללו, עלינו לקרב, כלומר לגלות בתוכם את האחדות והקירוב, ואז הבאת משהו חדש.

לב נשבר

הרב משה ברנע

'לב נשבר' - טוב או לא. מצד אחד מדובר במעלה גדולה, כמו שאמר דוד המלך 'לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבוה', וכפי שאמרו צדיקים 'אין יותר שלם מלב שבור' ורבינו מוהר"ן מברסלב אמר שהיה ראוי להיות כל היום בלב נשבר, אלא שעלולים לבוא ממנו לעצבות, ולכן הוא לימד אותנו לייחד שעה ביום להתבודדות ולב נשבר, ושאר היום להיות בשמחה.

ומצד שני, ישנו עוד פסוק שאומר דוד המלך 'חרפה שברה לבי', ורבינו מבאר זאת (ליקוטי מוהר"ן סימן לד) שהחרפות שהם התאוות שוברות את לבו של אדם. ומובן מוכר, ששברון הלב הוא מצב בלתי מתוקן, שבו התאוות שולטות על האדם ומנהיגות אותו, ובכך שוברות את לבו. אם כן, לב נשבר הוא מצב רצוי ומתוקן, או להפך.

ומצד שני, ישנו עוד פסוק שאומר דוד המלך 'חרפה שברה לבי', ורבינו מבאר זאת (ליקוטי מוהר"ן סימן לד) שהחרפות שהם התאוות שוברות את לבו של אדם. ומובן מוכר, ששברון הלב הוא מצב בלתי מתוקן, שבו התאוות שולטות על האדם ומנהיגות אותו, ובכך שוברות את לבו. אם כן, לב נשבר הוא מצב רצוי ומתוקן, או להפך.

זוהי המציאות אליה נבראנו, שברית הכלים.

האורות למעלה והכלים למטה, ומה שיוצא מזה הוא, שהאיש הזוכה לאזור כגבר חלציו להקים ולרומם את השכינה הקדושה והעלובה מעפרה, יתאמץ ויזכה לקשר ולחבר את הכלים עם האורות, למען לא יוכלו הרשעים לינוק ולקחת את העצמם את האורות הק' שמויעדים להחיות את בת המלך, וכך יתוקן קלקול כוונתו. אמנם עצם הכלים תמיד נשארים לכאן' בעולמות ב"ע, אחרת לא יהיה להם קיום, ואין הקב"ה חפץ בכך, שהרי אין מלך בלא עם.

המורם מכל האמור עד עתה, שהלב, מקום המידות והכלים, שבור הוא כל העת, שוכן הוא מטה מטה, הרחק מכל האורות הנפלאים שבאצילות.

עצם מציאותו, היא רחוקה בתכלית ממקום שורשיו וחיותו, נשמתו הלא נחצבה תחת כסא הכבוד, ורק גלות נוראה היא הגורמת לנו להיות כאן בכלל, הרחק הרחק.

אמנם, יש להיזהר מלב נשבר שהוא חסר תקווה שנותן מקום לחרפה לשרות עליו, ולהבדיל בינו לבין לב נשבר שמקושר תמיד לנקודה הקדושה שיש בו תמיד, שבכל עת יש לליבו שייכות וקשר עם נקודה קדושה שע"י יוכל לצאת מהחרפות.

אבל לב נשבר יש תמיד, כלומר מציאות שבורה שצריך לתקנה, שצריך להיזהר שחרפות לא ישרו עליה וכו', ע"י שהוא מלא בתקוה בגלל התקשרותו לנקודה הטובה שכן שייכת לליבו.

והאיש הכשר הזוכה לשמחה זו, יזכה ללב נשבר אמתי כשישפוך שיח לפני קונו, לב נשבר לא של עצבות ונכאות רוח חלילה, אלא לב נשבר מחד, אך מלא בתקוה ונחמה מאידך, לב נשבר כזה שרק יביאו לתוספת וריבוי השמחה המתמידית.

ומצד שני, ישנו עוד פסוק שאומר דוד המלך 'חרפה שברה לבי', ורבינו מבאר זאת (ליקוטי מוהר"ן סימן לד) שהחרפות שהם התאוות שוברות את לבו של אדם. ומובן מוכר, ששברון הלב הוא מצב בלתי מתוקן, שבו התאוות שולטות על האדם ומנהיגות אותו, ובכך שוברות את לבו. אם כן, לב נשבר הוא מצב רצוי ומתוקן, או להפך.

צריך אם כן לבאר מהו בכלל ענין הלב נשבר בשיחה בינו לבין קונו, בשעת ההתבודדות, שהוא הגורם לשמחה, והשמחה היא הגורמת אליו.

על פי החלוקה של 'שעה לב נשבר' ו'שאר היום בשמחה', עולה שבמשך היום, הלב לא שבור, אלא שלם, אדם שמוח, מלא בחיות ועונג על ה', ולא רואה כלל בחלל השמאלי שבלב, הלב עתה שלם.

מגיעה לה שעת ההתבודדות. עתה הוא הזמן לשבר את הלב, לקחת את השלימות הזאת, ולהפרידה לשתיים, שוב אין זה הזמן להתעלם מהדמים העכורים ששוכנים להם אי שם בפנינת הלב.

אני מפריד, אני בא לה' ומשבר ליבי לפניו, הנה תראה, אין הוא שלם כלל, מלא הוא גם בתאוות ומידות רעות, רחם עלי!!!

אמנם מאידך, החלק השני גם הוא שריר וקיים, הלא הוא החלק שמלא כולו רק בטוב, רק ברצונות קדושים, אהבת ה' ויראתו, אסור לשכוח ממנו חלילה בשעה קשה זו, כי ע"י התבודדות שלא כראוי באים לכעס חלילה, וכמו שמקובל בין חסידי ברסלב מדורות קודמים, שאת ההתבודדות צריכים להתחיל עם לב מלא הודיה ותקוה לה', והוא הדין בסיימה, ללב ישאר המתבודד הקדוש עם הרגשת יאוש חלילה ולו הדקה מן הדקה, כי אין לשכוח מהנקודה הקדושה שבליבו, כי רק מפרידים את הלב השלם לשתיים, אך אין מזניחים חלילה את הצד הימני שממלא בתקוה וברוח נחמה.

ובפנימיות הדברים. כל עצם מציאות העולם, עומדת על כך שהמשיך המאציל העליון את אור אין סופיותו לתוך הצמצום שיצר לתוך כלים שיכילו את אורו ית', למען תהיה פה כביכול מציאות

יעקב: שלום משה, כל כך הרבה זמן שלא ראינוך.

משה: כשנפגשים אחר תקופה ארוכה, זה מעורר התחדשות, ולכן מברכים על זה 'שהחינו'.

יעקב: יש לי שאלה חשובה לשאול אותך.

הציעו לי לאחרונה מטעם אחד מארגוני התשובה לקבוע חברותא עם יהודי שרוצה להתחזק ביהדות, והוא צריך חברותא שילמד אותו את היסודות של ההלכות ויודין אותו בדברים בסיסיים. ואני מתלבט אם לקבל את ההצעה.

מצד אחד אין לי ספק שזה דבר חשוב ונפלא, אבל מצד שני זה לוקח זמן, ואני מרגיש שבזמן הזה אני יכול להתקדם לבד בהרבה תחומים אחרים, לכן אני מסתפק בזה אם לקבל את ההצעה.

משה: שאלה חשובה שאלת, ננסה קצת לבאר את יסודות העניין מתוך דברי מוהר"ן מברסלב כדרכנו, כי אכן זהו אחד הדברים שהפליג בו הרבה מאוד.

וכן מובא בספר ח"י מוהר"ן (אות תקמ"ג) "כמה פעמים היה מדבר הרבה עמנו והזהיר אותנו מאד לקרב נפשות להשם יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני אדם כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם יתברך. ורצונו היה אפילו לדבר עם בני העולם שיחות חולין בעסקי העולם, אולי יצמח ויתגלגל מזה דבורים שיעוררו אותם להשם יתברך, ואפילו אם לא יפעל כי אם תנועה בעלמא, שיכנס בהם איזה הרהור תשובה או התעוררות לפי שעה, גם כן טוב מאד, מכל שכן שיכול להיות שברבות הימים, כשידבר עמם ויחזור וידבר, אולי יזכה לעוררם באמת להשם יתברך ולקרבם לעבודתו יתברך אשר אין דבר גדול מזה".

מבואר כאן שיש מעלה גדולה ומיוחדת בקירוב רחוקים, ולא די שאין בזה בזבוז זמן, אלא אפילו אם אתה בכלל לא לומד אתו אלא רק מושוחח אתו שיחות חולין, גם זה כדאי כי אולי יתגלגל מזה פעם תנועה אחת להשי"ת והרהור תשובה אחד שנוכח להביא את האדם.

יעקב: אני יודע שברסלב תמיד מדברים על קירוב, ואני לא מזלזל בזה. אבל נראה לי שזה חידוש של ברסלב ולא כולם אווזים מזה.

משה: חבל שלא סיימתי את הציטוט. בסיום דבריו הוא מציין לדברי הוזהר (פרשת תרומה קכח): "ואם כן אצטט בפניך את דבריו [מתורגם]: 'האיש הכשר צריך לרדוף אחר הרחוקים, ולקנות אותם בדמים יקרים, כדי להעביר מהם את הוזהרמה ולהכניע את הסטרא אחרא, ונחשב לו כאילו בראו. וזוהו כשתבא ומתעלה הקב"ה יותר מכל שבה אחר. ועל זה כתוב באהרן (מלאכי ב, ו) 'ורבים השיב מעונן' וכתוב (שם ה) 'בריתי הייתה אתו'.

"בוא וראה, כל מי שאוחז בידי הרחוקים, ומשתדל עמו שיעווב דרכו הרע, הוא עולה בשלשה עליות, מה שלא עולה שום איש אחר; וגורם להכניע הסטרא אחרא, וגורם שיתעלה הקב"ה ביקרו, וגורם לקיים כל העולמות בקיומם למעלה ולמטה.

"ועל אדם זה נאמר 'בריתי הייתה אתו החיים והשלום', וזוכה לראות בנים לבניו, זוכה בעולם הזה וזוכה לעולם הבא, כל בעלי הדינים

קירוב רחוקים

אינם יכולים לדון אותו בעולם הזה, ולעולם הבא נכנס בשלש עשרה שיערים ואין מי שימחה בידו, ויוצא כרוז ואומר אשריכם עם הקודש, שעושים טוב לפני הקב"ה, והוה סוד (ישעיה לח, ג) 'והטוב בעיניך עשיתי'".

ובהמשך הוזהר שם (דף קכט): "אילו היו יודעים בני אדם כמה תועלת וזכות הם זוכים בעבורם (כלומר, בעבור קירוב הרחוקים), היו הולכים אחריהם ורודפים אחריהם כמי שרודף אחר חייו. ואמנם נתינת צדקה לעני מזכה לבני אדם בכמה טובות וגנונות עליונות, אבל לא כמו מי שמקרב רחוקים, כי מי שמתעסק עם העני, נותן לו חיים וגורם לו להתקיים, וזוכה בשבילו לכמה טובות לעולם הבא, אבל מי שמתעסק עם רחוקים, נותן לו יותר, כי פועל שהסטרא אחרא יינע ולא ישלוט, ומעביר אותו משלטונו, ופועל שהקב"ה מתעלה על כסא כבודו, ועושה לאותו רחוק שקרב 'נפש אחרת', אשרי חלקו".

יעקב: אני לא מפקפק חלילה, לא בדברי הוזהר הקדוש ולא בדברי מוהר"ן מברסלב, אבל מדוע במקורות 'שלנו' זה לא מופיע?

משה: מופיע והרבה. אציין רק דוגמא אחת קצרה ותמציתית, מספר חובות הלבבות (שער 'שער אהבת ה' פרק ו) וז"ל "וראוי לך, אחי, לדעת, כי זכויות המאמין, אפילו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתקון נפשו לאלהים יתברך, ואילו [ואפילו] היה קרוב לגביאים במדותם הטובות ומנהיגהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזכה בו, אינם זכויות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכויותיו נכפלות בעבור זכויותם בכל הימים ובכל הזמנים".

יעקב: טוב, השתכנעתי. אבל מה באמת ההגיון בזה, ולמה זה כל כך חשוב, הרי בזמן הזה אני יכול להספיק ללמוד ולעשות מצוות יותר ממה שהאדם הזה יספיק לעשות במשך כמה ימים.

משה: שאלה טובה שאלת. ואענה על זה בפשטות ובפנימיות. בפשטות, כפי המבואר בדברי החובות הלבבות שציטטתי בפניך, אם אתה מקרב נפש לה' יתברך, יש לך חלק בכל הזכויות שהוא יעשה כל חייו, הוא ובני ביתו וזרעו וזרעו זרעו, וזה הוודאי הרבה יותר בכמות ממה שהיית מספיק לעשות בזמן הזה.

אמנם בפנימיות, כפי שראינו בדברי הוזהר, ועוד יותר בספר חיי מוהר"ן, אף אם באמת תוכל להספיק לבד הרבה יותר הרהורי תשובה ותורה ותפילה וכדומה, אף על פי כן כדאי וחשוב להשקיע זמן לקירוב רחוקים. וזאת משום שהמעלה של לקרב נפש רחוקה לה' יתברך, היא כל כך עצומה ונוראה שהיא שווה כנגד הרבה דברים אחרים.

ואבאר. היהדות לא נמדדת בכמות, כי אם באיכות. ואמנם אנחנו לא יודעים באמת למדוד איכות, אבל ישנה נקודת איכות שמגלים לנו הצדיקים, והיא: שכאשר שעולה נקודה של יהדות מאדם שהוא "רחוק", נעשה מזה כבוד ה' שאין כדוגמתו, וזו נקודה עוצמתית כל כך שאין לה השוואה בשום עניין של כמות מכל דבר אחר.

למעשה, כל החשיבות שלנו כבני אדם היא רק משום כך. שהרי יש לקב"ה מלאכים שרפים ואופנים בלי סוף, ואף על פי כן עיקר רצון השי"ת הוא דווקא בנו, וזאת דווקא מחמת שאנו כל כך "רחוקים" ונמצאים בעולם כל כך גשמי עם כל כך הרבה נסיונות ותאוות.

וזה גם מעלתו המיוחדת של הדור שלנו כלפי דורות אחרים, כיון שאנו יותר 'רחוקים' מהם, ולכן יש מאתנו הרבה יותר נחת רוח. וכל שכן מי שרחוק גם בתוך המושגים שאנחנו מכירים, אין לשער ואין לתאר את עוצם הנחת רוח שעולה להשי"ת מכל תנועה קלה וכל הרהור תשובה של אדם כזה.

יעקב: מתקבל על הדעת. ואם כן, בעז"ה אקח על עצמי את ההצעה הזאת, ואלמד עמו בחברותא.

משה: מצוין. אבל חשוב להדגיש שקירוב רחוקים הוא לא רק בצורה הזאת. ואף על פי שבוודאי אין הדברים יוצאים מידי פשוטן, ומי שמתאים לפי תכונות נפשו לקרב רחוקים, כדאי להשקיע בזה הרבה זמן. אבל בכל זאת צריך להדגיש שרחוק הוא לא "רק" אחד מתל אביב שרק היום שמע על יהדות ומלמדים אותו איך לעשות קידוש בשבת.

אלא לפעמים הרחוק הזה הוא אחד שלומד אתך בכלל, ואולי הוא מתמיד גדול ות"ח גדול וכדו', אבל הוא אף פעם לא שמע על כך שהשי"ת אוהב אותו ומתפאר בו התפארות פרטית בכל יום ויום, או שה' רוצה לשמוע את התפילה שלו ואת ההודיה שלו הפרטית על כל החסדים שה' עושה עמו, ולכן בבחינה הזו הוא נחשב "רחוק" מבלי להפחית בכבודו ומעלתו.

כי אף שבוודאי צריך לכבד את תורתו ולהושיב אותו במזרח וכו', אבל בנקודה הזו הוא רחוק מה', וה' רוצה שתקרב את הבן יקר שלו אליו, ואדרבא ככל שהוא יותר גדול בתורה וכדומה, זה אומר שיש לו נשמה גבוהה יותר, ועל כן עוד יותר כואב כביכול להשי"ת על מה שהבן יקר שלו הזה מרגיש כל כך רחוק ממנו.

ולפעמים בדיבור אחד פשוט אפשר "לקרב" את האדם להשי"ת, שירגיש קרוב, אהוב, ורצוי, ואדרבא, בקירוב רחוקים מהסוג הזה בדרך כלל הזכויות הם הרבה יותר גדולות, כי מצד אחד הוא נחשב 'רחוק' בנקודה הספציפית הזאת, ומאידך, התוצאות הם הרבה יותר עצמתיות ואיכותיות, כי מדובר בבר דעת, שתופס את הדברים נכון, והוא מוציא אותם לפועל בתורה ובתפילה וכדומה.

יעקב: ממש לא חשבתי על הכיוון הזה. וכעת אני מבין למה אתה משקיע זמן כדי לשוחח אתי בעבודת ה'...

משה: נכון מאד. וכעת אוסיף לך נדבך שלישי, שלפעמים הרחוק יכול להיות גם אתה בעצמך, בזמנים שבהם אתה מרגיש דפוק ורחוק וכו' וכו', ואז לפעמים "במקום שאין אנשים התשתדל להיות אישי", כי את ה"רחוק הזה" שקוראים לו אתה בעצמך, אין מי שיקרב, כי אין שום ארגון תשובה שלקח את זה על עצמו ולא שום דבר אחר, ואין ברירה אלא להקים את הארגון הזה לבד, שזה הארגון לקירוב רחוקים הגדול ביותר, ללא שום הגבלת זמן, וממש לשם שמים בלי טיפת כבוד. אז שיהיה לך בהצלחה גם עם החברותא וגם עם עצמך בעז"ה.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

קירוב רחוקים

כבוד ה' - על ידי קירוב רחוקים

ואי אפשר להעלות את הכבוד אלא על ידי תורת חסד; "ותורת חסד" אמרו חכמינו זכרונם לברכה (ס"ה מט): "זהו הלימוד תורה על מנת ללמודה; פי זה עקר פבדו, פמוצא ביהודי (יתרו טט): "ישעיתא דשאָר עפ"ם אַתְּנוּ וְאוֹדוּ לְקִדְשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא, בְּדִין אִסְתַּלַּק וְאִתְגַּבַּר שְׂמֵיא דְקִדְשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא עֲלָא וְתַתָּא, כְּמוּ גַבֵּי יְתָרו: בְּשַׂעֲתָא דְאָמַר יְתָרו: "עֲתָה יְדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מְכַל הָאֱלֹהִים", בְּדִין אִסְתַּלַּק וְאִתְגַּבַּר שְׂמֵיא דְקִדְשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא. נִמְצָא, זְהוּ כְבוֹדוֹ, כְּשֶׁבִנֵּי אָדָם שְׁהֵם מְחוּץ לְקִדְשָׁהּ מְקַרְבִּין אֶת עַצְמָן לְפָנִים מְהַקְדְּשָׁהּ הֵן גְּרִים שְׂמֻנְיָיו, הֵן בְּעֵלֵי תְשׁוּבָה, שְׁגֵם הֵם הֵיוּ מִפְחוּץ וְשֶׁמְקַרְבִּין וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְפָנִים, זְהוּ כְבוֹדוֹ" (ליקוטי מוהר"ן סימן יד)

פְּמֹה פְּעֻמִּים הָיָה מְדַבֵּר תְּרַבָּה עִמָּנוּ וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ מֵאֵד לְקָרֵב בְּנִשׁוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר תְּרַבָּה עִם בְּנֵי אָדָם בְּדִין לְעוֹרְרֵם וְלְהַשִּׁיבֵם לְקִרְבֵּם לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ. וְרָצוֹנוּ הָיָה אֶפְלוּ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁחוֹת חָלִין בְּעַסְקֵי הָעוֹלָם, אוֹלֵי יִצְמֹה וְיִתְגַּלְגַּל מֵהָ דְבָרִים שֶׁיְעוֹרְרוּ אוֹתָם לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֶפְלוּ אִם לֹא יִפְעַל כִּי אִם תְּנוּעָה בְּעֲלָמָא, שֶׁיִּכְנַס בָּהֶם אִיזָה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אוֹ הַתְעוֹרְרוֹת לְפִי שְׁעָה, גַּם בֵּן טוֹב מְאֹד, מְכַל שֶׁכֵּן שֶׁיִּכְוֹל לְהִיֹּת שְׂבָרְבוֹת הַיָּמִים, כְּשֶׁיִּדְבֵּר עִמָּהּ וְיִחְזַר וְיִדְבֵּר, אוֹלֵי יִזְכֶּה לְעוֹרְרֵם בְּאִמּוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ וְלְקָרְבָם לְעִבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין דְבָר גָּדוֹל מֵהָ, פְּמוּצָא

המשך בעמוד הבא <<<

שאלה:

טובים.

דבר זה למדים אנו מיעקב אבינו ע"ה, שהכין את עצמו למלחמה מול עשו, על ידי שהפריד את המחנה לשני מחנות, כדי שאם יכה מחנה אחת, והיה המחנה הנשאר לפליטה'.

כי בוודאי שצריך אדם ליישב בדעתו ולמצוא העצה הנכונה לחיים שלו, אבל אסור שבנתיים עשו יכה את כל המחנה ר"ל, כי צריך בשעת לחימה ובירור, להשאיר חלק אחד של החיים לפליטה. וזה רק אם אדם מחפש את התכלית האמיתית להתקרב לה, שאז הוא באמת יכול להשאיר מחנה לפליטה, כי יודע לומר לעצמו, שלא משנה מה יהיה הבירור הסופי, בנתיים אפשר להתקרב לה' (ועיין באריכות נפלאה בליקו"ה ראש חודש ז' אות נ"ב, שמבאר שם גם ענין התנוכה).

ואדרבא אם יחיה את נפשו בימים אלו של הבירור, אזי המסע עצמו נהפך חלק מהתענוג של הנסיעה עוד לפני שמגיע ליעד השלם והברור, כמו ילד שנהנה מעצם הנסיעה. ובאופן כזה גם מגיע לבירור יותר אמיתי ומדוייק.

וכמו כן בכל מצב של בלבולים ולחץ בגשמיות וברוחניות, לצמצם את המחשבה רק לאותו הרגע, לקיים את העצה המתוקה של רביז"ל "היום אם בקולו תשמעו", להסתכל רק על הרגע של עכשו, ולראות איך עכשו להיות קרוב לה', ורק באופן הזה אפשר שיבוא משיח הפרטי שלו, למצוא את העצה לנפשו.

יתירה מוכך, כלל גדול בחיים, כשאדם מחפש עבודה ולא עושה כלום בשלב של החיפוש, בדרך כלל, ישאר כל ימיו בחיפוש, כי הוא מתרץ את העצלות שלו בכך שהוא מחפש, אבל באמת אין לו כח למצוא משהו ולהתחיל לעבוד. מה שאין כן כששמח במה שיש ועושה מה שיכול לבנות, וכמו כן משאיר את החיפוש למשהו יותר טוב, אזי הוא מתקדם ומוצא את מה שאהבה נפשו, ועיין באריכות במעשה הנפלא של חכם ותם (סיפורי מעשיות ט').

ולכן צריך ללמוד להתנתק ברוב שעות היום מהספיקות והבלבולים, ולעשות מה שאפשר באותו הרגע, ובמקביל להתפלל לה' שינחה אותנו בעצה נכונה, 'ותקנו בעצה טובה', וכך כשהחיפוש הוא ברוע ושלוות הנפש, אפשר בזמנים מוגדרים מראש, לעשות את הפעולות הנכונות למצוא את היעד הנכון.

>> המשך

בכל הספרים בפרט בזהר הקדוש, כמו שכתוב שם ופאה מאן דאחד בידיא דחייבא וכו' וקדשא ברין הוא משתבח בה בכל עלמין. (ספר חיי

מוהר"ן, אות תקמג).

לא להיות עץ יבש

והוא זכרוננו לברכה האריך לדבר עמנו פמה וכמה פעמים מזה, ונרזי אונתנו לזה מאד בכמה מיני לשונות. וכמה פעמים היה מוכיח אותנו בבזיונות על שאננו מתעצלים בזה, ופעם אחת קרא אותנו עצים יבשים על שאין אנו מולידים נפשות שיתקברו להשם יתברך על דינו. (שם).

לקרב את החשובים - וממילא יתקרבו הפשוטים

ופעם אחת פליל מוצאי שבת עמנו לפני עם פמה אנשים מהחשובים שאלו, והוכיח אותנו מאד פמה שעות על ענין זה וספר אז הרבה מענין זה. וגם היה רצונו שיסגנו נסיעות בשביל זה כדי לדבר עם בני אדם. ואז כשדבר מזה להשתדל לקרב להשם יתברך פנ"ל, אז היה מתלוצץ מאלו המשתדלים לקרב להשם יתברך רק הפחותים במעלה מאד פגון עניים ואביונים ועמי הארצות וכיוצא בזה אנשים השפלים במעלה. כי העקר הוא להשתדל לקרב להשם יתברך בני האדם הגדולים במעלה שיש להם איה חשיבות. כי בני אדם פאלו קשה לקרוב מאד, וכשאנחנו לקרוב אשרי לו. כי הוא דבר גדול מאד כשמקרב נפשות גדולות להשם יתברך ואז אלו הקטנים והשפלים במעלה נופלים ונשפלים ממילא אלו ומתקרבים להשם יתברך, כי מתבטלים לגבי הגדול מהם שנתקרב לדבר האמת להשם יתברך.

ושאלתי אותו זכרוננו לברכה מי הוא הגדול. השיב בחפזון [בדרך גערה על שאני שואל דבר פשוט פנה] מי שהוא למדן יותר חשוב יותר, מי שהוא עשיר חשוב יותר, מי שהוא מיתח חשוב יותר. והמונח בדבריו היה שכל מי שיש לו איה חשיבות ומעלה מצד עשירות או מצד חכמה ויחוס, פנדיא שמתו גדולה וגבוהה יותר. וכמו כן יש לו יצר הרע גדול ביותר, וגם בו פלוגים פמה נפשות ביותר. ועל פן העקר להשתדל לקרב מבני הנעורים החשובים שבעיר, פגון בני העשירים ואותו שמתקיים פלמוד, ואז הקטנים מתקרבים ממילא וכו"ל (שם).

פריעת חובו - על ידי קירוב רחוקים

פעם אחת היה גביר גדול שהיה לו כמה אלפים ורובבות. עשה העשיר הנ"ל פקדה ואמר, כל מי שצריך ללוות מעות יבוא אצלו והוא ילווה, מסתמא היה על זה בעלנים [קופצים] הרבה, ובא אצלו אנשים הרבה ולוו אצלו מעות. והגביר הנ"ל היה אצלו פנקס על כל הנ"ל. פעם אחת לקח הפנקס פדו והתחיל לעצן בו, וראה שהוציא הרבה מעות מאד על עסק ההלוואות ואין איש שם על לב שיבוא להחזיר ולפרע לו מה שלווה ממנו. מסתמא תרה על זה, והיה לו עגמת נפש.

בתוך הליווים הנ"ל היה איש אחד שלווה גם כן אצל הגביר, ובאד והפסיד המעות באיה משא ומתן עד שלא היה לו ממה לפרע חובו והיה לו יסורים גדולים מאד. הינו שהאיש הנ"ל היה לו יסורים גדולים מזה שאין לו לפרע חובו. והתלשב האיש הנ"ל בידעתו, שעל כל פנים צריך להתראות פנים עם הגביר ולפרע לו כל לבו. באשר שהוא אנוס בדבר וכו'. ובא אצל הגביר והתחיל לספר לפניו לבו באשר שאיך שקבל אצלו מעות בהלוואה והגיע זמן פרעונו ואין לו כמה לשלם כי הפסיד המעות, ואינו יודע כלל לשיט עצות בנפשו מה לעשות בזה.

וענה הגביר ואמר לו מה אכפת לי המעות הפגיע אצלה, כי מה נחשב אצלי סך קטן בזה שאמתה תיב לי פשתלסל או להפך נגד סך הפולל מההלוואות אשר עולה לאלפים ולרובבות. על פן רצוני שתלך אצל כל הליווים שלי ותתבע אותם, ותזכיר אותם שהם חייבים לי כל פן מעות, ולמה אין מסלקין לי. ואפילו אם לא יפרעו ויסקלו את חפץ רב על אחד יתן ויסקל מעט מחובו, גם כן יעלה אלפים פעמים כמו סך כל החוב והלוואה שלך. והנמשל מוכן ממילא והבן. (ספר חיי מוהר"ן, אות תמז)

לרדוף אחר הרחוקים - כדי לקרובם

והוא "וידפנתם את איביכם" וכו'. כי לכאורה תמונה, מהו הבטחת הברכה הזאת שיצדפו את אויביהם וכו'. וכי זהו התכלית האמיתית של ישראל עם קדוש שיצדפו את אויביהם ויפילו אותם בתרבו וכו' לנקם ולשפך דם חס ושלום, הלא ה' יתברך הפיץ בשלום ומקרב את עמו ישראל בשלום, והיה די בהבטחת ונתתי שלום בארץ וקמה לנו לך דף אחר האויבים.

אך באמת זה ידוע שכל העולמות לא נבראו כי אם בשביל להפיר ולדיע אותו יתברך, ובשביל זה מחיב כל אחד לעסוק ביישוב העולם, להניח לתכניס הדעת האמיתית באחרים שגה עקר עוסק ביישוב העולם, וכשישאר אל יפיו לעשות רצונו הם מתקבים להשתדל בכל פתח לתכניס זה הדעת גם באמות העולם, כמו שכתוב. ספרו ביום את פבדו וכו'. וכתב, הודיעו בעמים עלילותיו וכו' וכן בפסיקים הרבה.

והוא כל המלחמות מוצה שצטטו ישראל, הכל הוא כדי להשיבם אל האמת להודיעם כי ה' הוא האלקים שגאוה התכלית האמיתית. וזה עקר הבטחת וידפנתם את איביכם וכו' בחינת פקש שלום ורדפהו, בחינת מה שאיך בזהר הקדוש, ופאה מאן דאחד בידיא דחייבא וכו' למרדף אבתרה. (ליקוטי הלכות, פדיון בכור הלכה ה, אות יא).

הקורונה

הרב יוסף חיים חמד

תשובה

המושג 'קורונה' מסרב לרדת מסדר היום, והוא מופיע בשלל כינויים; 'ירוס הקורונה' 'מחלת הקורונה' 'מגיפת הקורונה' 'עידן הקורונה' 'משבר הקורונה' 'סכנת הקורונה' ואפילו 'גשרת הקורונה'.

לשם שינוי, הוא קיים לא רק ברמה חדשנית אלא מעורה בחיים שלנו בצורה מעשית ויומיומית, ואין לנו אפילו מושג עד מתי ועד כמה. העולם כולו עומד מול התופעה, ונאלם דום. לא יודעים מה זה אומר, מה צריך לעשות או לא לעשות, ואין מתמודדים עם זה ועם השלכותיו הישירות והעקיפות.

וכמו בכל דבר, גם בנושא הזה, אפשר לקבל הדרכה ברורה על פי משנתו של רבינו. ננסה לשרטט מעט את הנושא.

א. מה פשר הדבר, מה המסר שהוא בא להעביר?

תשובה:

ראשית, עצם השאלה נובעת מנקודה של אמונה המושרשת בעם ישראל לדורותיו, שרגילים בכל פעם שעוברים קשיים, להתעורר בתשובה.

למעשה, בכל מאורע או התמודדות צריך להתחזק באמונה, לשמחנתו, במצב הנוכחי אין צורך ב'חיוזוק' אלא רק בראיית המציאות. המציאות היא שאף אחד אינו מצליח לקבוע באופן ברור שום מחקר כמכוח יעיל, לא אף להניצל, ולא אין להתרפא, וכולם רואים שיש כאן עניין שמיימי ללא ספק. הוא זה שהמציאות אותה, והוא זה שיכול לבטל אותה ו/או להמציא לו חיסון או תרופה, ובאותה מדה גם להמציא ירוס אחר חלילה.

על הבסיס הזה אפשר לנסות לחפש מה המסר. וכאן הנטייה הטבעית היא להיתפס לאיזה עניין, כל אחד לפי מה שנראה לו הכי חשוב, ולומר 'בגלל שלא עושים כך וכך, לכן זה קרה'. ואמנם בוודאי יש לזה בסיס, כמו שכתוב בדברי הרמב"ם שכשיש עת צרה, צריך להתבודד על מה עשה ה' ככה.

אבל על פי משנתו של מוהר"ן (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח), התוכחה שמתמקדת ברע, לא רק שאינה מועילה אלא אף מזיקה, ומעוררת את הריח הרע ואת הדינים. ונמצא שאם נקח כאן מסר לתקן מיידי את הרע שבנו, איז מעתה כל נפילה והתמקמותה מלתקן את הרע שמצאנו אצלנו או אצל אחרים, רק יעלה את ריחו הרע, ויחליש את הנשמות, וזה מציאות קשה ומבלבלת שבעתים ומבירה את כח הדין והקטרוג מתוכינו.

התוכחה הראויה, היא זאת שמתמקדת בטוב וברחמים. וזה בדיוק המסר שה' יתברך מעביר לנו, לא להתפתות חלילה ליפול ליד המסתרה שמראה לנו את הדין, ושה' מרחיק אותנו, אלא לזכור את דברי הצדיקים שגם בהסתרה שבתוך ההסתרה נמצא שם ה' יתברך, אלא שהוא מתחבא בתוך ההסתרה ומצפה שנחפש אותו.

ככל שנאמין בכך יותר, האמונה הזאת בעצמה תמתיק את הדין - בין מאותם אלו שזוכים להאמין ובין מכלל ישראל. כידוע מדברי הבעש"ט, שכאשר מאמינים בה' בתוך ההסתרה, הדינים מתבטלים לחלוטין, ואין להם שום כח.

ב. יש הרבה 'אי ידיעה' סביב הנושא, שגורם לפחד, ספיקות ואי וודאות. מצד בריאות, פרנסה, ואנטישמיות, איך מתמודדים עם זה.

סיפור התקרבותו של הרה"ח ר' משה בינשטוק שליט"א חניך ישיבת פוניבז, ראש ישיבת תורת הנחל, ומחשובי המשפיעים בברסלב.

והבחור הזה, היה מקורב לברסלב.

הרקע:

יום אחד ראיתי על סטנדר בישיבה 'ספר המידות'. איך זה הגיע לשם? היה בחור בישיבה בשם פוטש, בנו של ר' יעקב פוטש (שעליו הולך הניגון של ר' יום טוב הערליך 'יעקב'), והוא נסע ברכבת ומישהו דחף לו את זה לידים בכמה פרטות. הוא הגיע לישיבה והניח על הסטנדר בחוסר עניין. אני ראיתי את זה, וראיתי שם תיקון הכללי וכל מיני דברים. זה הצית את סקרנותי, אבל איפה אפשר לשאול על זה.

ידעתי שפלברביום יש לו קשר לברסלב. ניגשתי אליו, וכמוכן לא שאלתי על עצמי אלא סיפרתי לו שיש איזה בחור יתום בישיבה שרוצה לדעת מה זה תיקון הכללי. הוא לא היה טיפש, והבין שהוא לא צריך לדבר עם איזה יתום אלא יכול לדבר אתי ישירות, והוא תפס אותי בשק. היו לו שיטות חכמות מאד איך לקרב, והוא הצליח. ואז לראשונה הסכמתי לעזוב את לימודי החול ולעסוק רק בעבודת ה'.

קירוב נפשות

בתחילה הוא היה מקורב לר' גדליה קעניג, והיה לוקח אותנו אליו והיינו עושים ידיו דברים. לאחר מכן הוא לקח אותי לר' נתן ליברמנט, והוא נתן לנו שיעורים בליקוטי מוהר"ן, ובעיקר דבר אתנו על עבודת ה', והכניס לנו חזק לעצמות את ההתבודדות, ואת שבירת התאוות.

ואז התחלתי לקרב עוד בחורים מהישיבה. אחד מהם היה ר' נחמן גלינסקי ז"ל, שהיה מבחירי הישיבה והראשון שכתב את השיעורים של הראשי ישיבות (מאוחר יותר הדפיסו מזה את 'שיעורי ר' שמואל'). הוא ניגש יום אחד לשולחן שלנו בחדר אוכל, ושאל מה עושים בברסלב בפורים, עניתי לו שהולכים לישון אחרי מעריב, קמים בחצות ויוצאים לשדות להתבודד ולבכות לה'. שאל אותי, בפורים בוכים? עניתי לו: אם בוכים בלילה, יכולים לשמוח ביום, והוא החליט להצטרף אלינו.

וכן התקרבו עוד בחורים חשובים מאד, שכולם שימשו מאוחר יותר כמשפיעים בברסלב, והובם כבר אינם בין החיים אבדלחט"א. ביניהם: ר' ישראל הירש, ר' מרדכי טוריץ (נכדו של ר' ברוך בער), ר' נחמן גלינסקי, ר' אברהם מרדכי פלברביום, ר' זאב אטינגר, ר' שרגא לוי, ר' ישראל מאיר ברנר, ועוד. זו הייתה חבורה מיוחדת במינה, ממש אש להבה. היינו יושנים בחדר אחד, וקמים בחצות, ואז הולכים לפרסל של גבעת שמואל שקראנו לו 'הכותל'.

התמודדות

נולדתי בגרמניה לחורים ניצולי שואה, בילדותי הם עלו לארץ, והתגוררנו בהרצליה. היו שם הרבה ניצולי שואה מכל המקומות; הונגריה, פולין, גרמניה וגליציה. היו שם חסידים מכל החצרות; גור, סאטמר, וויזניץ, והייתה אהדות גדולה בין כולם. ישבנו יחד בכל שבוע לסעודה שלישית וכל אחד התכבד להביא ניגון מהחצר שלו.

כשהייתי בגיל שבע, החליטו כל ההורים לשלוח את הילדים ללמוד בכפר חב"ד. למדנו אצל ר' אברהם מייזליש ואני זוכר אותו עד היום. עברו שבועיים בסך הכל, ואז החלו להגיע המסתננים מירדן (זה היה עוד לפני מלחמת סיני). ההורים שלי פחדו מאד, ואבא שלי אמר 'אני ניצול שואה, יש לי בסך הכל שני בנים, אני לא מוכן לאבד אותך', והוא החזיר אותי הביתה. ואכן, לאחר מכן נהרגו שם חמשה חברים שלי, ויש שם בית ספר על שמם 'ד החמשה'.

ואז הגיע הרבי מקלויזנבורג ופתח ישיבה בקרית צאנו בנתניה, וכולם שלחו את הבנים לשם, אבל אבא שלי לא הסכים לשלוח אותי לשם. עשיתי הפגנות וכתבתי לו פתקים ושום דבר לא הועיל. כל החברים שלי הלכו לשם, והם נהיו חסידיו צאנו, ביניהם אנשים חשובים כמו ר' יוסל שוחט, ור' יוסף ישראלי, שהוא בעל תפילה שם. אבל אני לא הלכתי לשם, כי אבא שלי לא הסכים. הוא רצה לשלוח אותי לישיבה תיכונית, אבל המורה שלי נתן קרשבים (אביו של ר' מנחם קרשבוים חתנו של ר' יעקב גלינסקי), לחץ אותו שישלח אותי לפוניבז.

ההיכרות עם ברסלב

הלכתי לישיבת פוניבז ולמדתי שם בישיבה קטנה וישיבה גדולה, אצל הרב שך, ר' שמואל רוזובסקי, והמשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. באותה תקופה הייתה נהירה גדולה ללימוד מקצועות חול ולימודי בגרות, בעונותי נסחפתי אף אני, והתחלתי ללמוד כל מיני מקצועות, ואף אחד לא הבין מה קרה לי. ניסו להניא אותי מכם, הראשי ישיבות והמשגיח וכלום לא הועיל. הייתי בחור מאד חברותי, וכולם עמדו אצלי בתור לסדר את העניבה שתהיה בצורה מדויקת ומשולשת.

בישיבה היה בחור בשם אברהם מרדכי פלברביום ז"ל, הוא היה בחור משכמו ומעלה, בתורה ועבודה ומידות טובות. זכורני שפעם שכבתי בחדרי חולה, וביקשתי מהחברים לחדר שיביאו לי מנה מחדר האוכל. אף אחד לא זו מקומו, אבל פלברביום ששמע אותי מחדר אחר, קפץ מהחלון והלך להביא לי מגש של אוכל.

כשיש אי ידיעה, הכי קל לחזור לביטול להשי"ת, ולצחוק על כל מחקרי ארץ. וזה עצמו נתן כוחות של אמונה ובטחון בהשי"ת שמוריד את כל הפחד, כי השי"ת נמצא עמנו ואתנו כמו בעת יציאת מצרים, אך גם אז כידוע היה צריך להאמין שעלינו לא יפול הברד ולא ישך האריה, ולא יבלע הים, ובכל אופן מה שיהיה זה לטובה בוודאי.

בזמן רבינו היה פחד אמתי למות מרעב, כי היו עובדים מהבוקר עד הערב בשביל לחם למשפחה, אם לא הצליח העסקים אותו יום, הוא אומר שאין לחם בבית, ויש סכנת רעב מוחשית, ובכל זאת רבינו אמר על זה (מובא בשיחות הר"ן רנ) בזה הלשון, מה [יש] לדאוג על פרנסה? הלא אין דאגה וחשש כי אם שמה ימות ברעב אם לא יהיה לו פרנסה, ומה בכך כי ימות? כי גם בלא זה צריך למות. ומי שמבין גודל העצה שבזה אין לשער, ועל זה המליצו, שכמה מול יש שהפחד והדאגה עוד לא עזרו לאף אחד, כי אם זה היה עוזר קצת, אזי אזי ואביו כמה היו דואגים ומפחדים.

גם מבחינה בריאותית, הצער ומעוקת הנפש, שיש מעצם הפחד והדאגה, גרוע וכואב יותר מכל שדואגים ומתפחדים ממנו. ויש מחקר שגילה שעל ידי פחד מדבר מסוים, הגוף מעתיק הורמון או חידק מתוך עצמו, שתואם למה שמפחדים ממנו, ואותו אחד נדבק עי"ז, ה' ישמור, וזה נותן תשובה על המון נדבקים שלא יודעים מקורם, בפרט כאלו שלא הסתובבו כלל וכו'. ולכן צריך להרבות בשמחה, ואם צריך, גם במילי דטוטה - כדי להסיר את הדאגה. ואולי לכן סיבב ה' יתברך שיש כל כך הרבה בדיחות על הקורונה.

ג. מהי ההנהגה המעשית מצד הזהירות שלא להידיבק ושלא להדביק, ומה רמת ההתייחסות לדעת הרופאים בעניין.

תשובה

מאחר שאין מחקר מוכח באופן גורף, מה מדויק ואיך מדויק, צריך להזהר באופן שפוי ונורמלי, בלי גערוני מיותרים. הרבה חוקרים אומרים שכשאין חום זה חלש, לכן הכל צריך להיות באופן שפוי, עם אמונה שהשי"ת נתן רשות למקטרג לעשות המצב הזה, ואנו צריכים לקבל באהבה, ולא לראות שוטרים ומלשינים וקנסות, רק את השי"ת, ולצפות לרחמי שיושיע מכל הצער הזה.

ובכל אופן מי שמוצא בעצמו תסמינים ה' ישמור, הוא בודאי צריך להשתדל לנהוג לחומרא כפי כל העצות שאספו הרופאים ברחמי ה' [כי בלי רחמי ה', גם את מה שיודעים לא היו יודעים], כי יותר צריך האדם להיזהר שלא יזיק משלל יזוק. ואחד כזה חייב להזהר שלא לגרום למשהו להדבק, כי זה תמור מאד ויכול להגיע עד כדי חשש רצח. ה' ישמרנו.

ד. איך מתמודדים עם הבדידות של הבידוד, בפרט למי שנדבק וזקוק להיות תקופה ממושכת סגור בביתו.

תשובה

דיברתי עם מישהו בבידוד, רציתי לחזק ומצאתי שהוא מוחזק נפלאות, השי"ת לא נותן לאדם צרה לפני שנותן לו כח להתמודד איתה, וכל אחד יכול לראות זאת בצרות שעובר שהשי"ת הכין בו כוחות קודם לכן כדי לקבלם.

אך העיקר הגדול בזה שלא להיות חברותא עם

היצר הרע, ובטח לא בזמן הבדידות, הוא בוודאי לא החברותא בשום אופן!!!

כי כל הצער שיש לאדם, זה מהחישובים של היצר הרע שבדיק או מכניס לו תשוקה לנסוע לרשב"י, או להיות עם החברים, או כל דבר אחר שעכשיו זה לא במקומו ואפשרותו, וזה כלל לכל החיים, ודו"ק, שכל מה שלא באפשרותו של האדם כעת, לא יושבים לחשוב מזה ונאכלים בצער ויגון, כי מה יתרון בזה - על כן צריך מיד לדחות כל רעיונות ומחשבות כאלו, ולשמח את עצמו בכל מה שיכול.

עצות לשמחה כדוגמא: אם אוכל מסוים משמח אותי, ישקיע ויפצה את עצמו כהוגן בענין זה, כדי לתת איוון למצב רוח הירוד, גם שירים במוזיקה, אפילו שכעת בין המיצרים, יכולים לעשות שאילת רב, כי יש כמה רבנים גדולים שפסקו שזה דומה לרבן גמליאל שרחץ באבלותו כי היה אסטניס, והיינו שהכלל בזה שאדם לא צריך להצטער יותר ממה שחז"ל קבעו, נמצא שאם המצב הוא לא שגרתו כמו אסטניס, או מי שבידוד, שיש לו כבר נסיונות קשות של עצבות, אזי בוודאי שיש בזה מקום נרחב להתיי, כי עצבות היא עבירה גדולה והיא עיקר החורבן, כי החורבן הוא יאוש ועצבות, והקנינות הם התעוררות של הזעקה שאיננו מיואשים מביהמ"ק.

נוסף לזה, צריך מאוד לבקש בעת הזאת שהש"ת ישמח אותנו, וכמו הסיפור המפורסם באומן שהיה אחד שהלך על השלג יחף, וזעק להש"ת רבש"ע תן לי נעלים, או שתתן לי דעת שאני יכול לשמוח ולהחזיק מעמד גם בלי הנעלים, וזה אותו הדבר ממש, שצריך לומר רבש"ע, מאחר שאני כבר מצמצם הזה (בידוד וכיוצא ה"י), תעזור לי להיות

בשמחה גדולה בתוך זה.

כי השמחה היא מהש"ת, כמו שרואים שלפעמים אין לאדם כלום והוא שמח, ולפעמים יש לו הכל, והוא מלא עצבות. נמצא שכל השמחה מקבלים מאדון השמחה, וכששמחים, כבר מוצאים הרבה הרבה מה לעשות, וכמו להשלים כל מיני פערים שנעשו בלימוד וכיוצא. וה"שמחה אונות ומידאמן.

ה. לסיכום, מה המשמעות של העניין מבחינת עבודה פנימית.

תשובה

מסתמא יש סודי סודות שיועיים המכוונים, בפרט בדרך רבינו ומהורג"ת שהפכו את כל העולם הזה לכלים נפלאים לעניינים גבוהים של פנימיות, ובענין זה יש הרבה מה להרחיב, אך אם נרצה לקצר לעניינינו, אזי למעשה כל מה שנכתב עד כה כתשובות לשאלות, כשהשאלות בכל זה, הוא ממש העבודה הפנימית השייכת לכל המצב השורר, והוא באופן שייך לכל נפש..

כי ענין הפנימיות הוא לחבר כל מה שעובר להש"ת, יש שעושים זאת עם כוונות ויחודים, אך העיקר שצריך בזה להרגיש את הש"ת בכל מה שעובר, ולמצוא איך ללכת עם העצות שקבלנו גם בתוך כל המצב, ולהאיר מלכות הש"ת בזה בבחינת מלא כל הארץ כבודו, ואזי זוכים שהארץ האירה מכבודו.

הש"ת יבטל מאיתנו כל הגזירות הקשות והרעות, וישמחנו באור רחמי המורבים שגילה על ידי עבדיו הנאמנים. ויזכנו להיות בראש השנה הבא עלינו לטובה (תשפ"א) יחד עם כל המוני בית ישראל המקבצים אצל רבינו במקום גניזתו באומן אמן.

5000 לירות, ואבא שלי דרש לפחות 20000 לירות. וכך השידוך התעכב.

יום אחד פנה אלי ר' שמואל שפירא, ושאל מה קורה עם השידוך. עניתי לו שתקוע בגלל הכסף. שאל אותי מה הם הדרישות, ואמרתי לו שחמי כבר מוכן לתת 11000, אבל אבא שלי דורש 12000. אז סיפר לי על עצמו סיפור שאף אחד לא ידע עליו. הוא סיפר שכשהציעו לו את אשתו, אמא שלו דרשה 50000 לירות אנגליות, והשווער לא הסכים. אני הסכמתי לוותר, אבל חמי אמר שאם אמי לא מסכימה גם הוא לא מסכים.

מה עשה. היה לו אח חולה, ואמו הייתה נוסעת אתו מידי פעם לים. יום אחד כשהיא נסעה לים, הוא פנה לחמיו ואמר שאמו מסכימה לשידוך אפילו בלי כסף. וכשאמו חזרה אמר לו שחמיו מסכים לתת 50000 לירות, וכך קם השידוך. הוא אמר לי גם לעשות כך, ואכן התארסתי בשעה טובה. אחי נפתלי אמר לי, אם זכית להשתדך עם נכדה של רבינו, כנראה עשית מסירות נפש מיוחדת עבור רבינו.

בהמשך זכית להתקרב לר' לוי יצחק בנדר. ועל כך ביריעה נפרדת.

כשהגיע ראש השנה, רצינו ללכת לקיבוץ. לא היו אז נסיעות לאומן אבל היה קיבוץ במירון ובירושלים, והחלטנו ללכת לירושלים. אמרתי למשיח שאני צריך לתקוע בשופר במקום אבי בהרצליה, ולאבי כמובן לא אמרתי כלום, וכך קבלתי אישור לצאת, אבל שאר הבחורים לא היה להם אישור, והחליטו להתגנב. היו 'שומרים' בכל הדלתות כדי שהם לא יוכלו לצאת, אבל הם קפצו מהחלון לפנות בוקר. וכך נסענו יחד לחברון ולקבר רחל ואחר כך לירושלים.

לאחר ראש השנה חזרנו ליישיבה, והישיבה הייתה כמקרה. ר' חיים ברמן גיסו של ר' נחמן גלינסקי גער בו לעיני כל הישיבה וסטר על לחיו, וכל הצוות כעסו עלי שכן עשיתי, והחליטו שאני מסית ומדיח וצריך לזרוק אותי מהישיבה. הנס שלי היה שבדיק אז התארסתי, והתקיים בי הפסוק 'והוא כחתן יוצא'...

הסיפור של השידוך הוא נס בפני עצמו. חמי ר' יצחק גלבך, נכד של רבינו, היה עני ואביון. לפרנסתו הוא עבד כסגן מנהל חבילות בדואר. הוא סיים לעבוד בכל יום בשלש ומאז עד עשר הוא ישב ולמד, וסיים ש"ס בעיון... הוא אמר שהוא מוכן לתת לשידוך

הרב אברהם יצחק קלצקי

סיפורי מעשיות

פרק טו

ואצל העולם היה [התם] ללעג, והשיגו תאוותם בו, שמצאו ממי להתלוצץ כרצונם, כי היה נדמה למשוגע. והיו באים בני אדם, והתחילו בכונה לדבר עמו בשביל להתלוצץ. והיה אותו התם אומר: רק בלי ליצנות! ותכף שהשיבו לו בלי ליצנות, קיבל דבריהם והתחיל לדבר עמו, כי יותר לא היה רוצה להעמיק לחשוב חכמות, שגם זה בעצמו ליצנות, כי היה איש תם, וכשהיה רואה, שכונתם לליצנות, היה אומר: מה יהיה כשתהיה חכם ממני? הלא אזי תהיה שוטה, כי מה אני נחשב?! וכשתהיה חכם ממני, אדרבא, אזי תהיה שוטה!

מי שמחה ביותר נחשב למשוגע יותר

א['עולם הפוך ראיתי' - העולם אוהב אנשים מחוכמים ומפולפלים, וכאשר רואים אחד תם שמחה מכל דבר, גם מדבר שאין העולם רגיל לשמוח בו, אזי הוא נעשה ללעג וקלס בעיניהם, ונדמה בעיני כולם למשוגע.

לעומת זאת החכמים והמחוכמים שיש להם שאיפות גדולות, ורוצים להתפרסם ולהצליח בעולם, הם נחשבים מאוד מאוד בעיני העולם, ואפילו שאותם חכמים מלאים לתונות וטרנויות, וכל ימיהם צער ומכאובות, שהרי בעולם הזה אין האדם יכול לבוא לעולם על סיפוקו, ותמיד מרגיש שחסר לו, ותמיד מרגיש שאינו על מקומו, בכל זאת עדיין אותם אנשים חשובים ומוערכים מאוד בעיני העולם.

ואדרבא, ככל שהם יותר מתלוננים וככל שהם מוכיחים לעולם כמה שהעולם לא מתוקן וכמה חסרונות יש בכל דבר, כך הם נחשבים ביותר בעיני בני אדם, שהרי הם כביכול חכמים גדולים והם יודעים איך צריך לחיות חיים טובים, וכך הם מכניסים בעולם להרגיש תמיד חסרונותיהם כפי מה שהם מציינים איך אמור היה להיראות החיים.

שהם לא מתכוונים ללעוג עליו היה מספיק לו, ולא היה חוקר יותר במחשבתו ולהעמיק בחכמתו האם באמת אין הם לועגים לו.

ה[ובהסתכלות ראשונה יכול התנהגות זו של התם להתפרש כתמימות של טיפשות, שהוא נתון לעצמו שילעגו עליו, ואינו מתחכם להבין שבאמת עושים ממנו צחוק גדול, אך בהתבוננות עמוקה יותר נראה שבסך הכללי התם חי כך חיים טובים, כי כמה סבל יש להאדם שתמיד חוקר במחשבתו בחכמות מיותרות שמה באמת התכוונו לפגוע בו, ושמה באמת חותרים נגדו בלי שהוא משים לב, ומזה נעשה בעולם הרבה מריבות ומחלוקות, רק מחמת שהאדם שומר על כבודו המדומה, ונזהר מאוד שח"ו לא יצליחו להפכו לתמים - ובסוף מרגיש כגיבור גדול בכך שלא הניח שירמו אותו, בעוד שבאמת היחיד שסובל מכל הסיפור, זה הוא בעצמו.

ואם אדם נכנס למחשבות פשוטות בישרות ובתמימות, אזי אפילו שאולי כלפי העולם הוא נחשב ללעג וקלס, אבל באמת הוא חי חיים טובים ואינו חוקר יותר מדי האם באמת מתכוונים לפגוע בו אם לאו וכו'.

ו[ולא שהתם היה טיפש, כי כאשר היה רואה שעדיין מתכוונים לעשות ממנו צחוק, אזי לא היה מגיב בכעס וכו', אלא היה עושה צחוק מזה בעצמו, על מי אתם חכמים כאשר אתם צוחקים עלי, מה אתם מרויחים מזה שאתם לועגים עלי, כי אני נחשב לכלום, וכי גדולה יש בזה שאתם מתחכמים עלי?! ובהו היה פוטר אותם מעל פניו בחכמה פשוטה ביותר, כך שכבר אין טעם להמשיך ללעוג ממנו ולהתחיל אתו.

וכל זה היה בכוחו לעשות רק מחמת שצמצם את מחשבתו לחשוב פשוט בלי לנסות למצוא חן בעיני בני אדם, ומזה היה בכוחו לעשות צחוק מזה בעצמו שצוחקים עליו, וכך היה מלא שמחה וחיות תמיד.

ב[ומי שעומד מן הצד ומתבונן קצת במה שנעשה בעולם בענין זה, אינו יכול שלא לצחוק על השקר השולט בעולם, שדווקא אלו הפשוטים והצנועים שמסתפקים במה שיש להם ושמחים במה שחנן אותם השם יתברך, ואין להם עיניים גדולות, הם נחשבים לתמימים משוגעים, והם ללעג בעיני העולם, ומסתכלים עליהם כבני אדם שאינם מן הישוב, ואילו כל אלו החכמים בעיניהם בעלי עיניים גדולות שלעולם אינם מסופקים, ותמיד מלאים צער, הם כביכול נחשבים למכובדים וחשובים.

והשקר הזה כל כך גדול, שהרי מה התכלית של כל הדברים שאדם רוצה להשיג לעצמו, רק בשביל לשמוח, והנה אותם הפשוטים והתמימים שמחים - הרי שהם כבר הגיעו לתכלית שלהם.

להתרגל לחשוב בפשיטות

ג[ואין הכוונה שצריך האדם להסתפק במועט ולהתנהג כמסכן, כי אין זה עבודה שצריך האדם לעבוד על עצמו להיות מסוגף ומעונה ולא לרצות כלום, כי התם לא עשה זאת מתוך יגיעה, אלא עיקר עבודתו היה לחשוב בצורה פשוטה ותמימה, במחשבה אמיתית ונקיה בלי השוחד של העולם, לצמצם את מחשבתו במה שיש לו, ולשמח את עצמו בכל דבר בהגיון פשוט ואמיתי, שהרי לעולם אין מגיע לו כלום, ואם כן כל מה שיש לו הוא רווח גדול.

והוא הגיון ושכל פשוט, אלא שהמונע העיקרי בזה הוא שהאדם מסתכל לצדדים, וחושב מה אחרים יאמרו עליו, ומה הם חושבים עליו, וכך מאבדים את השכל הפשוט והישר.

לא לחקור אם מתכוונים לליצנות

ד[ומספר רבינו עד כמה היה ללעג בעיני העולם, כי היו באים לצחוק ממנו כדרך העולם שאוהבים ללעוג במי שנדמה כמשוגע, והוא התם היה אומר להם 'רק בלי ליצנות', וכמובן שהם היו משיבים לו שהם מדברים עמו בלי ליצנות, ודיבור זה שאמרו לו

על הפרק

חאבק

מגלות ל...דיבור

ממנו.

היא ממש עשתה עבודה של להישאר בקשר עם השם ולהביא לו את מה שיש. לפעמים פשוט באים ומקיאים... לפעמים באים ומדברים, לפעמים רוקדים או שרים... מה שיש, באים ומביאים.

אחרי שהטיפולים הסתיימו והיא התאוששה והתחזקה וחזרה לעבודתה כמורה, לשמחת כל הצוות והתלמידות שדאגו לה והתפללו לשלומה, אחת התלמידות הבוגרות, שבקשר טוב איתה, חיכתה לה בהפסקה בקצה המסדרון ואמרה לה: "המורה, מה שלומך?" מאוד היה לה אכפת. החברה שלי חייכה ואמרה לה: "ברוך השם, עכשיו יותר טוב". ואז התלמידה שאלה אותה, ממקום של אכפתיות ודאגה: "המורה, למה זה קרה לך?"

והחברה שלי שמעה את עצמה עונה לה: "השם ביקש ממני לעבור את זה - והסכמת".

היא פשוט אמרה את זה. התלמידה הסתכלה עליה בפליאה והיא אמרה לה: "כן, ככה זה היה". בפשטות. בעצם היא הייתה בדרך לחדר המורות אבל פתאום מילא אותה משהו מאוד עמוק והיא מצאה לעצמה פינה צדדית ופרצה בבכי מאוד עמוק כי היא הבינה. המילים האלה שיצאו ממנה היו פרי עמל פנימי של חודשים. נולדה בה שיכבה שבאמת הרגישה ככה, וזה היה קדוש ועמוק מעבר למילים.

לפני שנהייתי צדיקה

ההגדרה הזאת שיכת לכל אחת מאתנו בכל יום ובכל מקום. איפה שאת נמצאת, השם ביקש ממך להיות פה.

והחיידוש הוא שאנחנו אומרים את זה גם על שלב הקושי. לפני שנהיית צדיקה. לפני שחזרת בתשובה. לפני שפתרת את הבעיה. לפני שגילית את השיטה איך את יותר לא צועקת על הילד האיטי הזה ואיך את לא אומרת לו יותר 'טמבל'. את לא רוצה להגיד לו 'טמבל', מה פתאום שהוא יגדל והוא יהיה ילד שאמרו לו 'טמבל'. את יודעת שזה רע לדבר ככה, אבל המילה הזאת קופצת לך מהפה בלי שליטה כי שוב הוא עושה דברים עקומים כאילו יש לו לא שתי ידיים שמאליות אלא עשרים.

אחרי שתדעי כבר איך לא להגיד לו שום מילה שמתחילה בט', כולם ידעו להגיד לך: 'תקשיבי, ניסיונות, לא פשוט להתמודד עם החינוך ואשרי מי שמשקיעה בזה... השם יתברך שמח כל כך מכל מה שהשקעת בחינוך של הילד'.

אבל החידוש הוא שגם כשעוד כן יוצאת לך המילה טמבל שלא בשליטתך, גם כשאין מצליחה להתגבר ועדיין כואב לך מאוד וחסר לך מאוד, גם במקום הזה השם ביקש ממך להיות. את מסכימה?

ככה השם מוביל

כשמתמודדים עם גורות שמיים כמו מחלות או צרות לא עלינו ולא על אף אחד מישראל, משתדלים לקבל את רצון שמיים באהבה. זה דורש עבודה לא פשוטה, אבל בסופו של דבר יש בנו את הגנים של האמונה שהשם עושה הכל והכול לטובה.

אבל להכניס את ההמלכה הזאת במקומות שאני לא בסדר, שם הכי קשה, שם הכי נורא. איך אפשר לומר שזה רצון השם כשאני צועקת על הילד שלי 'טמבל' איך אפשר להגיד דבר כזה? הרי זאת אני שצועקת עלי, לא השם. ואסור לצעוק ככה! זה ברור.

זו דוגמה מאוד עדינה. אנשים בדור הזה

שבו הנפש שלי צריכה להיות. אבל היא יצאה לגלות. נעקרה מאדמתה. נדדה למקום רחוק, ספגה פגיעות בדרך והשפלות ורמיסות. לא תמיד היה לה מקום לישון. לא תמיד היה לה מה לאכול. היא ספגה מכות כואבות. היא ערום ועריה ושותתת דם. תלושה ומקולפת. רחוקה כל כך מהמקום המוגן שבו הייתה צריכה להיות.

גלינו. על הנפש שלנו עבר כל כך הרבה כאב. במקום להיות מוגנת ושמורה היא מתגלגלת בשווקים וברחובות. קשה מאוד לתאר ולשער את עומק המצוקה שאנחנו מצויות בה.

מקומות של שליחות

וכעת עלינו להבין, שהמקומות שאנחנו נמצאים בהם הם לא מקומות של טעות אלא מקומות של שליחות. הגענו לכאן כי לכאן עוד לא הגיעו יהודים מימות עולם. כבר היו יהודים בהרבה מאוד ארצות, בהרבה מאוד ניסיונות, בהרבה מאוד עקדות ובהרבה מאוד התמודדויות, אבל מימות עולם עוד לא התמודדו עם נפש כמו שלי.

כל אחת שמתמודדת עם סיפור החיים שלה ועם המעייכות והכאבים שלה ותופעות הלוואי שלהם, צריכה לדעת לפני הכול שהיא לא שם בטעות. היא צריכה להבין - זה לא שאני המטומטמת. זה לא שאני הדפוקה. זה לא מורים או הורים או ממסד או מישהו אטום שהכל, הכל בגללו. לא. אף אחד לא עשה לי רע בכוונה. זה קרה ככה לפי תוכנית אלוהית. הגעתי בדיוק למקום הזה, כי מכאן אני צריכה להתפלל ומכאן אני אוכה להיגאל.

כמו שאנחנו מבינים שיהודים הגיעו לאושוויץ כי לקב"ה היה רצון שיהודים שלו יהיו שם ובעצם זה שהם היו שם התוכנית האלוהית התקיימה. כך, להבדיל, עצם זה שאני נמצאת במקום שלי, וברוך השם שזה לא אושוויץ בגשמיות, אבל בנפש זה לפעמים מרגיש לא רחוק... עצם זה שאני פה כרגע ועובר עליי מה שעובר, זה רצון השם.

עוד לפני שהצלחתי להתקדם, עוד לפני שהצלחתי לפתור, קודם כל להמליך עליי את רצון השם. לזכור שאני נמצאת במקום שאני נמצאת, כי כך הקב"ה תכנן שיחיה.

זה הבסיס הראשוני. להבין שהכול חלק מתוכנית גדולה ולהסכים להיות במקום שאת.

השם ביקש ממני והסכמתי

יש לי חברה שעברה התמודדות עם מחלה. היא עברה ניתוח וטיפולים וברוך השם החלימה והיא בריאה ושלימה עד מאה ועשרים בעזרת השם.

באותה תקופה היא עברה הרבה. היא התמודדה עם החיים שנשברו וחיפשה את המענה השלם, את המשהו שעונה על כל השאלות. היא מאוד השתדלה ללכת בדרך שמלמדים אותנו הצדיקים; לבוא לדבר עם הקב"ה ולהיות אמת - אם אתה כועס, אם אתה פוחד, אם אתה מרגיש שדפקו רק אותך, אם אתה זועם למה עשו לך דווקא. ואם אתה, בעיקר, כל כך בודד... מרגיש מופרד מהעולם הבריא בקירי זכוכית שקוף ובלתי עביר...

כל הקולות. את כולם להביא לדיבור. את כולם להביא לחיבור. הקב"ה כל כך מבין אותנו ובכלל לא כועס, בפרט כשאת הרגשות הקשים אתה מרגיש כלפיו כי אתה הרי מאמין ויודע שהכול רק

אנחנו בתקופה שהמאבק על כל נשמה מתנהל במלוא עוזו. כל כוחות הרשע יצאו מן המחילות. כל הרעים הגיחו מכל החורים. העולם לקראת הסוף שלו והרע מוריד את כל הכפפות. יורה את כל הטילים. מנצל את כל מחסני הנשק. המכות נהיות מהלומות. אין לכוחות הרע בשביל מה להסתתר יותר, אז הם פשוט מסתערים.

כשהייתה לפנים עוד הרבה היסטוריה, הם אמרו "חבל שיזהו אותנו, בואו נהיה מתוחכמים. בואו נהיה ערמוניים. בואו נחבא. בואו לא נבזבז הכל, נשמור כוחות גם להמשך". עכשיו אין להם יותר למתי לשמור כי הסוף כל כך קרוב, אז הם מסתערים בכל הכוחות.

כאשר אני נמצאת כאן, בתוך העולם הזה, עם כל תופעות הלוואי של החיים בצל המלחמה הקשה הזאת, אני צריכה לקבל עזרה. אני צריכה לקבל כוח. כוח לקום בבוקר. כוח לחיות. כוח להתמודד עם מה שעובר עליי. והכוח שלי כיהודיה, מגיע רק מהקשר שלי עם השם יתברך.

אם לא נדע בצורה מאוד ברורה מה הסיבה שבשבילה אנחנו פה, מאיפה יהיה לנו כוח אמיתי לקום בבוקר?

בשביל שמשוה יתן לנו מענה, הוא חייב להיות מחובר לקב"ה. אנחנו לא מסתפקות במשהו חיצוני, אנחנו מוכרחות שזה יכלול את כל הסל. יש לי לב עמוק מאוד מאוד, והוא רוצה שהכול יקבל מענה, שהכול יהיה אסוף, בלי שום נילות. בלי חורים באמצע. שום דבר לא ירגיע יהודי, עד שהוא לא יקבל תמונה אמיתית של 'מה אני עושה פה ובשביל מה', הסבר מפורט איך זה עובד והדרכה לכל מצב; הדרכה למצב שאתה מצליח והדרכה למצב שאתה לא מצליח.

לפני השיקום

היום העולם כבר מבין את הצורך בעזרה לנפש, ויש המון מטפלים ושיטות טיפול ומודעות שפעם לא הייתה. ועדיין, גם אם את הולכת לשיטת טיפול מסוימת שמתבררת כמועילה לך, יש לך צורך בעומק נוסף ובהשלמה הכרחית. דיבור מרפא, דעת מבוררת של צדיק.

לפני שאת מבינה איך להתמודד עם הכאב, את צריכה להבין שהכאב הזה לא נגרם כתוצאה מטעות של מישהו; רגע, אז ההורים שלי היו לא בסדר?! 'אז המורה שלי, היא הייתה פשוט אטומה ברמות על?' 'מה, נפלתי קרוב לאיזו אכזריות?' 'מישהו פספס, לא שמר, לא דאג, לא היה רגיש מספיק, לא ראה אותי - ובגללו עלי לטפל כעת בנושאים?'

לפני שאני מתחילה בשיקום, אני צריכה שיגידו לי: תקשיבי, בדורות האלה אנחנו בגלות שמוגדרת בדברי הצדיקים 'גלות הנפש'.

היתה 'גלות רוח', היתה 'גלות גוף', עכשיו יש 'גלות נפש'. מהי גלות נפש? הנפש של כל אחת מאתנו יצאה לגלות. כמו שעם ישראל ישוב על אדמתם ואז נחרב בית המקדש והיה מסע כואב ושותת דם וגלינו מארצנו, מעירנו ומנחלתנו, ועל ערבים בתוכה תלינו כנורותינו. באותו אופן מתרחשת גלות הנפש; הנפש כל כך רגישה, עדינה ואלוהית, היא אמורה להיות שמורה ומוגנת, ולקבל הערכה ועידוד ואישור ואהבה ורק מילים טובות, המון מילים טובות, לעולם לא להיפך, לעולם לא פגיעה.

יש מקום שלם, יקר ומוגן, מתפעל ומאיר מאוד, כמו בית חם בלב,

עצבות או אבלות

עצבות ואבלות - הם לא פחות מתרתי דסתר.

עצבות הוא כעס, תסכול, וייאוש. כשאדם אבד משהו, והוא לא חושב שיש סיכוי למצוא אותו - הוא עצבני, כועס ועצוב. במצב הזה הוא לא רוצה שאף אחד ינחם אותו, ההיפך, 'עזוב אותי לנפשי' אין לי כח לכלום'.

אבלות הוא געגוע. כשאדם אבד משהו, ואינו מוכן להשלים עם חסרונו, ומחכה לרגע שימצא אותו בחזרה - זהו אבלות. מי שמתאבל - מחפש תנחומים. הוא רוצה שיבואו ויחזקו אותו, שעדיין יש תקווה, ושעדיין יש לך קשר לאותו דבר שאבד.

שמחה הוא הרגע של המציאה. כשאדם מוצא את מה שאבד, או משלים את מה שהיה חסר - הוא שמח. שמחה היא רגע של שלימות, מלאה או חלקית.

אנחנו בגלות. נקודה.

אבדנו את כל מה שאפשר לאבד. בית המקדש נשרף, הקב"ה כביכול ברח. אין לנו אבא, ואין לנו אמא. אין לנו תורה ואין לנו צדיקים. אין ארץ ישראל ואין קדושה. אין כלום - וחבל אפילו לחשוב אחרת.

התגובה הטבעית לכזה מצב הוא 'ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון' - 'יאוש טוטל'. זו לא אבדה מסוימת, קטנה או גדולה - אלא מציאות שכל כולה חלל. לא שיש הכל ואבד משהו, אלא צריך לחפש אם בכלל נשאר משהו. התגובה הטבעית ביותר הוא 'יאוש ועצבות'.

ואת זה אסור לעשות. ירמיהו הנביא ליווה אותנו, ויחזקאל שבר את הכללים וגילה את מראה המרכבה - רק כדי לספר לנו שכולם כאן. הקב"ה כאן, פמליא של מעלה כאן, ואפילו בית המקדש כאן, והראיה, שהכותל המערבי לא נשרף. וכל זה כדי שחלילה לא נתייאש, לא ניפול לעצבות.

מה שקורה, שכדי לברוח מעצבות, אנו בורחים לשמחה, כאילו בעצבות, לא רוצים להיות וגם אסור להיות, אז אם כן, יאללה, בא נשמח; מוזיקה, יין, תחנונות וגלידות. למה לא? אם לא עצבות, אז שמחה. וזה בסדר, כי בשביל לצאת מעצבות - תעשה הכל. אבל מה עם אבלות?!

אחרי שהשתחררת מהעצבות - אל תשכח את המציאות. אנחנו בגלות ולא בגאולה. עדיין הכל חסר, ועדיין אין לנו את כל מה שצריך שיהיה לנו. אנחנו לא על המקום שלנו, אלא במצב גרוע מאד, מאד מאד.

ולכן, פעם ביום בתיקון חצות, ופעם בשנה בבין המצרים - תנמיך את הווליום. תעצור את הריקודים. ותסתכל לעצמך בעיניים: באמת! טוב לך? או שאתה רק עושה כאילו? ובשקט תענה לעצמך את התשובה שכולנו יודעים: לא טוב לי, ממש לא. אז זה בדיוק הזמן להתאבל. להתגעגע, לחפש, ולא לוותר.

הנפש סופגת בתוכה כל כך הרבה כאב. אכזבות, תסכולים, מפחי נפש, פחדים ודאגות, השפלות ובזיונות, והכל נקבר בפנים ולא מוצא מקום. כי אנחנו עסוקים ואין לנו פנאי, או/ו כי אנחנו לא אוהבים לפגוש כאב, ומעדיפים להסיח דעת ולשמוע עוד קצת מוזיקה, או לדחוף עוד משהו לפה.

האבלות והכביה על החורבן, הם המסגרת שבה אנו מאפשרים לכאב לצוף החוצה, ולא להתעלם ממנו. כי כאב של כל יהודי, יהיה מי שיהיה ועל מה שיהיה, זה כאב של הגלות. וכשבוכים על הגלות, בוכים גם על הגלות הפרטית ועל כל הכאבים הפרטיים. וטבעו של כאב, שכשנרגעים לו מקום ומאפשרים לו לצוף ולצאת, הוא מתרפא, ואנו מתנחמים.

שאלה:

שלום וברכה.

בימים אלו של בין המצרים אנחנו מתאבלים על החורבן והגלות.

האם העניין הזה שייך לנשים, ובאיו צורה. האם הן אמורות לומר תיקון חצות, קינות, וכדומה, והאם אמורות להיות בצער ובעצבות. ובכלל, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, והצורך לעשות אירא טובה ושמחה בבית - למען בריאות הבית והילדים, לבין הצער והאבלות.

תשובה:

לשאלת היקרה שלום וברכה.

אפתח בשאלתך השניה המעניינת מתוך שלל השאלות, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד לבין התפקיד בימים אלו להתאבל על החורבן והגלות? בשולחן ערוך מובא 'משנכנס אב ממעטים בשמחה', אם כן את שואלת איך אפשר לומר שצריך להיות שמחה תמיד כפי שמביא מוהר"ן מברסלב? האם 'תמיד' פרושו 365 יום, ככול 24 שעות ביממה, או שזה סתם איזושהי אמרה נחמדה?

אחדד את שאלתך על ידי שאביא את אמרתו של הבעש"ט אור שבעת הימים, שהסביר 'משנכנס אב ממעטים את הדינים על ידי שמחה', האם יש בזה חלילה סתירה להלכה, ולאבל על החורבן?

אבלות או עצבות

התשובה היא, שצריך להפריד בין עצבות לאבלות, עצבות אכן אסורה לחלוטין. והיא מגיעה מהסטרא אחרא ומרחיקה את האדם מהקב"ה מהטוב והרחמים (ליקוטי מוהר"ן כד). עצבות נובעת מגאווה שבעצם מגיע לי ולא קבלתי. אבלות היא שברון לב - שנובעת מענוה ומהרגשת אבדן. הייתה לי מתנה יקרה והיא נאבדה ונלקחה ממני.

אבלות פרושו געגוע למשהו קרוב, קשר דם שנלקח וחסר לי מאד. כשיושבים שבעה ח"ו על אב או אם וכדומה, ישנה הרגשת התרוממות מסוימת. נשמעים דיבורים על תחית המתים, ומתרכזים בכל המעשים הטובים שהיה לנפטר/ת ומדגישים את תכלית חיי האדם, זמן השבעה מנתק את האדם מכל ההבל של חיי עולם הזה שנמצא בחוץ ומכניס אותו פנימה לאבל לצער וגעגוע, למה שנלקח ממנו, ומה אני יכולה לספוג ולקבל מהאבדן הזה.

זהו תפקיד הימים הללו; לא להיות עצובים, כי עצבות זו אטימות הלב, אלא שברון לב - דהיינו רצון להתחדש ולהתקרב, לגעת בנצחיות בשמחה אמיתית של קרבת ד', להתנתק מעט מכל הבלבל והלחץ של הבחון, שתובע דורש וסוחט אותנו עד לשד עצמונינו, ובאה התורה הק' והמתוקה ועוזרת לנו ע"י ההלכות הנוהגות בימים אלו להתכנס פנימה, הלכות שאוסרות עלינו את השמחה החיצונית מוזיקה מערבי בשר וכדומה.

מוהר"ן מביא את הפסוק 'בשמך יגלון כל היום' המדבר על גילה ושמחה ואומר שראשי התיבות של פסוק זה הוא 'בכיה'. כי דוקא הכביה הנכונה של געגועים לטוב, מביא סהרת הלב ושמחת הנפש.

'קנינות' ו'תיקון'

כל החסר שיש לנו היום, נובע מחורבן הבית. אם זה חסר בפרנסה, בשלום בית, בדרך של חנוך ילדים, אם זה עניינים רוחניים של ערבות התורה ושמירתה. בית המקדש נקרא מחמד ענינו, הוא היה העניינים שלנו, באנו אליו לראות ולהראות, כי הקדושה שם הייתה גלויה ומוחשית, ההוראה והעצה הייתה ברורה כשמש, מה לתקן ומה לעשות ומה לא לעשות, וממילא העם היה מתוקן. אבל היום הכל 'תיקו', דהיינו ספיקות וחלוקת העצה, כל רגע מתהפכת לנו ההחלטה, רגע אנחנו בטוחים שכך זה הטוב ביותר ורגע השני הכל נראה להיפך. ורק מפטירים באנחה 'תיקו', ראשי תיבות 'תשיב יתקן קושי ואבעיות'.

את שואלת האם נשים אמורות לומר תיקון חצות וקנינות? קשה לומר דברים מדויקים מה לעשות, אבל מה שברור שנשים צריכות לבכות על ה'תיקו' - על הספק המענה הזה, אם זה על ידי פרקי קנינות שמדברים אל לבך, אם זה שיחה אישית עם ה' על מצבנו המבלבל.

מוהר"ן מברסלב אומר שעל ידי 'קנינות' זוכים ל'תיקון', כי קנינות ותיקון זו אותה מילה בהחלפת אותיות, אלא שב'קנינות' הנו"ן כפופה, ועל ידי ה'תיקון' היא חוזרת להיות ישראל. ומהו אנו מקבלים עצה שלמה, מקבלים עינים מהאור של בית המקדש, שהיום זה האור של הצדיקים.

'כד' ו'חד'

ואכן תורתו של מוהר"ן מברסלב מגלמת בעצם מהותה והווייתה, את השלוב של הכביה הגדולה והגעגועים לדרגות גבוהות, יחד עם שמחה אמיתית על כל פרט ופרט שזכינו לעשות. השרש 'נחם' בתורה יש לו שני משמעויות; האחד - לשון צער וחרטה, כמו שכתוב (בראשית ו, ו) 'וינחם ד' כי עשה את האדם', והשני - לשון נחמה, כמו שכתוב 'נחמו נחמו עמי'. רבי 'נחמן' רומז בשמו ומגלם בדרכו את השרש נחם בשלמות - הן את הצער והחטרה, על ידי האבלות והצער, התיקון חצות, והצעקה על החורבן כל יום בחצות הלילה, והן את השמחה הגדולה והחיות הנפלאה והריקוד היום יומי בשאר שעות היום.

ועל כך מביא ר' נתן תלמידו בליקוטי הלכות שסימני ביצה של עוף טהור הם מצד אחד 'כד' ומצד אחד 'חד' - שצד אחד של הביצה עגול וצד שני מחודד. ואילו עוף טמא - הביצה שלו עגולה משני צדדיה או חדה בשתי צדדיה. ה'עגול' מסמל אבל, כמו לגלגל החוזר בעולם, ו'החד' מבטא שמחה, ולכן עוף טהור מסמל ביצה של את שניהם יחד, אבלות וגם שמחה ותיקוה, לעומת העוף הטמא שביצתו או עצובה תמיד או מתהללת ומתענגת על כל הבלי העולם הזה, וכשבאה צרה נשברת כולה.

ולכן גם נוהגים לאכול ביצה [טהורה] בסעודת המפסקת, כדי לרמז על האבלות והנחמה ששזורים ומשולבים זה בזה.

לב חי

את שואלת- איך משלבים את האבלות עם הצורך לעשות אירא טובה ושמחה בבית למען בריאות הבית והילדים? והתשובה היא: המצב הלא בריא בבית לעיני הילדים, הוא טשטוש וחוסר פניות לב, כאילו חלק בתוכנו מת, ואנחנו ופועלים כרובטים; ממלאים משימות וכותבים V, הלכנו לאירוע פלוני, בצענו משימה אלמונית, וכך רצים ממתלה אחת לשניה בלי הרגשת הלב, הכל מתוך חובה וצורך.

כשילד רואה אבא או אמא בוכים באמת, הוא רואה הורים עם לב חי. כמובן שצריך להסביר להם למה בוכים, למה אבא חולץ נעליים בחצות היום ויושב ואומר קנינות, ועל מה הוא מתאבל. לילד מותר ואפילו צריך לשמוע צעקה אמיתית מתוך הלב אל השי"ת 'עד מתי' אשתומם על חורבן פעמיים' ולראות איך הנחמה והאבלות הם שזורים זה בזה, איך הצער והתקוה הם יסוד והוליו של עבודת היהודי.

אנחנו הנשים המבוגרות עוד ראינו אמהות או סבתות שישבו בתשעה באב על הרצפה ובכו בכי תמרורים, אז משהו נכנס לנו בעצמות. מה יראו הילדים של הדור הבא אם האמהות תפחדנה לבכות בכי אמיתי על חורבן אמיתי של איך צריך להיראות בית של תורה בדור הזה?

מותר גם לבכות בכי אמיתי על צרת גוף או נפש פרטית של האדם, על גלות הפרנסה המצויה כל כך בימינו, על חוליים של גוף ונפש ועוד, כי כפי שמסביר הש"ה הק' שפע הפרנסה היה יורד מבין הכרוכים ומשפיע לכל בית ישראל, והיום שחרב הבית נעלם אתו גם השפע הטוב של השובע ופרנסת הגוף והנפש, ולכן אנחנו מבקשים בברכת המזון בתוך הפסוקים של 'רחם נא על ציון משכן כבודך ומלכות בית דוד משיחך' כי על הפרנסה 'רעינו זונינו ופרנסתנו' - לחבר ילדים את החיים השוטפים והרגילים אל החסר והאבלות על בית המקדש, עם התקוה והנחמה לעולם השלם והמתוקן שיקום במהרה.

הפסוק בנביא אומר "לך עמי, בא בחדרך וסגור דלתך בערך, חבי כמעט רגע עד 'עבור זעם'. ימים אלו הם ימי דין, ימי זעם, אבל ממעטים את הדינים ע"י שמתכנסים יותר בבית, סוגרים דלת של בלבול וטרור הדעת של החוץ, מתועדים ומייחדים עם השי"ת [אפשר לעיני הילדים] בחדר אחד, וצועקים אליו צעקת אמת, צעקת יולדת שמולידה שמחה אמונה וגאולה.

צדיקה

מזה עניין? יותר ממה שזה באמת.

כך יצא שבכל פעם שהיא התארכה כאן הצטערתי פעמיים. הצטערתי מהקושי לארח אותה, והצטערתי מהעובדה שאני מצטערתי... לאורך השנים המשיכה התחרות הלא מוכרת הזו בין גיטתי שנראתה לי כל כך מושלמת ולא לוקחת ללב, לבני, כאשר אני תמיד מפסידה בכל הנקודות ומרגישה אשמה ובושה על היותי כזו כלה מאכזבת.

הזדמנות

בחול המועד האחרון גיטתי ילדה ממש בערב פסח, והיה ברור שהיא לא תוכל הפעם לארח את חמותי. בעלי ביקש ממני קצת בחשש כי הוא יודע במה הבקשה שלו כרוכה, שאני אחליף אותה ואארח את הסבתא לכל חול המועד...

גם עכשיו, לפני שעניתי אפילו, הרגשתי את כפל הרגשות הזה. החשש הגדול מלארחה אותה ומכך שיהיה לי קשה, יחד עם הכעס על עצמי, למה כל כך קשה לי ולמה אני לא יכולה לארח בפשטות כמו גיטתי...

אמרתי לבעלי שאני רוצה קצת להתארגן עם עצמי בראש לפני שניתן להוריו תשובה, ולמולי הרב, החלטתי לדבר על כך עם השם. פשוט ניגשתי לספה האהובה עליי במרפסת, נשמתי עמוק וסיפרתי להשם על כל הקושי שלי כפי שהוא באמת, בלי להסתיר דבר. תוך כדי דיבור התחלתי להבין שבעצם הקושי היותר גדול שלי הוא לא עם חמותי אלא עם עצמי, עם העובדה שאני לוקחת את זה ללב!

המשכתי לדבר עם השם, ותוך כדי דיבור הבנתי שבעצם לכל

מי שמתבודד ומדבר עם השם זוכה לחוות ניסים מיוחדים כל כך ששום דבר אחר בעולם לא דומה להם. בכל פעם שאני שומעת סיפור כזה אני מתרגשת מהזכות הגדולה הזו ששמורה לכל אחד מאיתנו בצורה הכי פשוטה, לדבר עם מלך העולם. בכל רגע נתון הוא תמיד זמין, תמיד אוהב, תמיד רוצה ומקשיב, וכשמדברים איתו קורים ניסים, פשוט לא ייאמן עד כמה זכינו! כך הרגשתי כשמעתי את הסיפור המופלא של צילה:

תחרות

"במשך שנים אני מרגישה הרבה פחות צדיקה מגיטתי. זה לא משהו שאנחנו מדברים עליו, מעולם לא הודיתי על כך בפניה אך זהו רגש שנמצא עמוק בתוכי ויצר בי תחושה קבועה של נחיתות לידה. היא כזו אשת חיל, עושה כל דבר בלי לעשות עניין ברצון ובשמחה, רותמת את עצמה לכל מצווה בהתלהבות ועזרה למשפחה, ובמיוחד, מטפלת בחמותי בצורה לא רגילה.

חמותי כבר מבוגרת, יש לה כל מיני מחלות שקשורות לגיל, קשה לה מאוד ללכת ולשמוע, ולארח אותה זה לא סיפור פשוט בכלל. אך גיטתי לא מתחשבת בקשיים ומזמינה אותה פעמים רבות אליה לבית. גם בחול המועד היא מזמינה אותה תמיד אליה לכל השבוע, וכולנו מגיעים לביתה של גיטתי על מנת לבקר את סבתא.

בפעמים הבדודות שיצא לי לארח את חמותי הרגשתי מאוד לא נעים מכך שהיה לי כל כך קשה. אני מאוד אוהבת ומעריכה את חמותי, אך כל הקשיים הטכניים של חייה לא היו לי פשוטים, אולי גם אני בן אדם יותר לחוץ, ולכן לקחתי את האירוח שלה יותר ללב והתקשיתי מאוד לזרום. אולם מה שהטריד אותי יותר מכול לא היה הקושי עצמו, אלא העובדה שאני לא מצליחה לארח אותה בפשטות ובטבעיות כמו גיטתי, שאני לוקחת כל דבר ללב ו'עושה

הייתי שם

שהייתי מהלכת לי בצדי הדרכים, מרגישה זנוחה ועוזבה - התחלתי לאהוב את עצמי, התחלתי להיות טובה לעצמי. טיפחתי קשרים עם חברות, התנדבתי במחלקה של ילדות - מתענגת על כל רגע של אושר עם התינוקות הזעירים שהחיבוק והטיפול בהם העניק לי יותר מאשר לקח ממני. אני מטיילת המון, עושה לעצמי הרבה טוב, כסף לא חסר לי, ואני משתדלת לעשות איתו דברים שישמחו אותי וישמחו אחרים.

משפחה מיוחדת

יש לי 'משפחה' משל עצמי של חברות טובות ואוהבות שאף פעם לא שוכחות ומקיפות אותי בכל כך הרבה חום וקרבה, ואין חג או שבת שאני צריכה לעשות לבד, ההזמנות רבות יותר מהיכולת שלי להיענות. הילדים שלהן רואים בי דודה ואוהבים אותי מאוד, מה גם שאני מביאה להם מתנות שוות במיוחד.

הן כל כך דואגות לי עד שלפעמים אני בעצמי בוחרת להיות קצת לבד, צריכה קצת שקט ואת עצמי. אבל העיקר הוא שאני לא קרבה, לא אומללה, לא מקרה סוציאלי עצוב. אני לטוב ולמוטב, וכך השם רצה בשבילי. והוא לבדו מלווה אותי לאורך כל חיי והקשר שלי איתו, השיחות, הקרבה, הם מתנה שקשה לי לתאר איך אפשר להיות בלעדיו, למרות שלכאורה, הוא אמר לי לא..."

"הסיפור שלי הוא לא סיפור קל, הוא לא סיפור עם 'סוף טוב' רגיל, אבל אולי כן? תקראו ותשפטו בעצמכם..."

תפילה ארוכה

אני בת חמישים ושמונה שנה ועדיין רווקה. לא נישאתי מעולם... באופן טבעי גם אין לי ילדים... שני הדברים הגדולים והחשובים ביותר בחייה של כל אישה - ואני לא זכיתי. כל כך הרבה שנים של בקשות, תפילות, השתדלויות - ושום דבר לא הועיל. עברו עליי חיים מאוד סוערים, תקצר היריעה מלספר ומלפרט, אך דבר אחד ליווה את חיי כחוט השני - התפילה.

לאורך כל השנים של המתנה, של ציפייה, של תקווה ושל ייאוש לעולם לא עובתי את התפילה. אמנם בקשתי זו לא התקבלה, אך בקשות רבות אחרות כן. היו לי הרבה כעסים, הרבה תסכולים, קנאה באחרים, צער של בדידות אך את כולם ניחם אותי אחד יחיד ומיוחד.

אני יכולה לומר שלמרות הקושי הקשר ביני לבין קוני לעולם לא נותק, אדרבה, קשה לי לתאר את כל החיים האלו בלעדיו. אמנם יש חברות שהחלישו אותי בלי כוונה, איך זה שאת כזו צדיקה, והשם לא שומע את תפילותייך? ולא אכחיש שגם אני שאלתי את עצמי אותן שאלות לא פעם. אך אם יש דבר חשוב

על הפרק

זרוקים באלף מקומות הרבה יותר קשים ורחוקים מהקדושה, למרות שהם עם זקן ופאות וכיסי ראשי.

איך אפשר להמליך את השם כשעוד לא הצלחת לצאת מהבור? אתה בבור, אתה רוצה לצאת משם ואתה מרגיש תקוע וגרוע ואין לך סיכוי. כאן הכי קשה להגיד - 'כן', זה חלק מהדרך. מוכרח להיות שלקדוש ברוך הוא יש רצון שאני אהיה כאן, כי אם לא, הוא יכול היה לשמור עלי ולא להביא אותי לכאן!

ככה השם מוביל, מלווה, משגיח ואוהב. ככה השם מתקן את

המשך

איתו. וכעת אני יושבת כאן על שפת הביצה האיזומה הזאת ומדברת עם השם בגלוי. מודה בפניו על האמת. "ריבנו של עולם, כאן אני, מבוססת באגם הממאיר והנורא הזה. השם, בבקשה, אני חסרת אונים, אבל אתה רב אונים ואמיץ כוח. תגאל אותי ואת כל עם ישראל משלוליות התאוות ומתהומות הייאוש האיזומות. שלחת אותי לעשות את הקצת שאני מצליחה ולהתפלל על כל היתר. אנא בבקשה, תמחר ותחיש לגאלנו במהרה בימינו, אמן."

בידוד - א. קלוגר

בספר שיחות הר"ן (אות רכח) מובא: "אמנם בוודאי נמצאים אנשים כשרים אף על פי שאין להם התבודדות, אבל אני קורא אותם "פלייטיס" [מבולבלים ומבולבלים] ופתאום כשיבוא משיח ויקרא אותם, יהיו מעורבבים ומבולבלים. אבל אנחנו (מי שכן עושה התבודדות) נהיה דומים כמו האדם אחר השינה שדעתו נוחה ומיושבת היטב, כן תהיה דעתנו נוחה ומיושבת עלינו בלי מהומה ולבלבל".

רואים את זה בחוש לגבי הקורונה. הקורונה הפגישה אותנו עם מציאות בלתי מוכרת ושמה 'בידוד'. העולם של 2020 כל כך לא תומך במושג של 'לבד', 'בידוד' והתבודדות, ודואג לספק תעסוקה פיזית ובעיקר וירטואלית סביב היום והלילה 24/7, העיקר שאדם לא יפגוש את עצמו ולו ולרגע. ופתאום כשזה קורה, אנשים מרגישים שעדיף להם להתאבד מאשר להיות לבד עם עצמם.

אבל מי שרגיל לעשות התבודדות, וגם מי שיתחיל להתרגל מהיום. לא רק שאינו נבהל מהמושג 'בידוד', אלא אדרבה, מוצא בו הזדמנות להתבודדות איכותית, ארוכה עמוקה ורחבה. וכפי שסיפרה אשה, שרגילה כבר תקופה בהתבודדות ונאלצה כעת להיכנס לבידוד, וסיפרה שבשבועיים הללו היא עשתה בכל יום שלוש שעות התבודדות, איזה כף.

בין המצרים - א. שרייבר

ישנה תחושה רווחת: 'לצערי אני לא קשורה לזה', 'לא מרגישה צערי', אין לי על מה להתאבל, לבכות, להתפלל, וזה נכון. כי להתאבל אפשר רק על מה שאני מרגישה, אי אפשר להתאבל על מה שאני יודעת שצריך להצטער ולהתאבל, אז המסקנה שאבילות על בית המקדש הוא ענין לצדיקים, ולא לאנשים בערכנו.

אך האמת, מה שחסר לנו היום בעבודת השם הוא קשר אישי, תחושה פשוטה של שייכות להשם 'תברך, לקיים תורה ומצוות ממוקם בנפש שזה שייך אליי, שתורה ומצוות זה עניין שלי, לא כי אני יודעת שצריך, והמקום הזה היה לנו במלואו כשהיה בית המקדש, ומאז החורבן המקום הזה הולך ומתמעט.

מה שאנחנו עושים באבלות ובתפילות, הוא לא רק בכיה על מה שאבדנו, אלא בכל פעם שאני לוקחת וקוראת פרק תהלים בהתבוננות כאובה על המקום שלי שממנו אני מקיימת תורה ומצוות, כמילא יש כאן איזה בנין של השתייכות וקשר. סגולת הימים האלה של בין המצרים שהימים הם ימי בנין, גם אם לא זכינו לבנין הכללי, אבל אפשר לזכות לבנין בית המקדש הפרטי של כל אחד ואחת, מתוך הכאב והבכיה על המציאות הפרטית שלי נבנה בנין של השתוקקות ורצון.

יהדות הקורונה - מ. קוסובר

העולם התחפך, לא ידוע עדיין כמה מעלות. בתוך כמה חודשים, הוא חזר אחורה לפחות מאה שנה וכנראה הרבה יותר. כל המיתוסים מכל הסוגים שהיו בגדר 'טאבו' התפוררו בתוך יום או שבועיים. ואין כבר שום דבר בטוח; לא בריאותית, לא כלכלית, לא מדינית, ולא עולמית. אפילו השעון כבר לא בטוח נכון.

האמת, זה מפחיד. אבל ליהודי זו דווקא מתנה. כי כשכל התפאורה מתפוררת, מתבררת האמת הפשוטה שמעולם לא היה כאן דבר יציב באמת, אלא רק דמיון. וכשגם שארית הדמיון נעלם מהעין, כמה קל לדבוק באמונה הפשוטה ולסמוך לגמרי על ה', בלי מחיצות

במדור זו יובאו פרקים מ'יומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מירי - הליטאית שמנסה 'להזהיר' אותה, ופייגי - הברסלבית, שדווקא מעודדת אותה.

קורונה - או משיח

פעם לא הייתי... ואגב אני אשמח אם תפני לי קצת מקום בספסל... ופי, תודה".

"די! פייגי! את כאן הברסלבית והמאמינה! מה קורה אתך? לא הרגשת כל התקופה הזו שהמשיח קרוב מאי פעם??"

"זה לא אמרתי! וההיפך הוא הנכון! אני עדיין מאמינה ובטוחה שהוא קרוב ומתקרב אלינו יותר ויותר. אבל יש לנו טעות ואני קוראת לה: "הסטופר". והיא מאוד מבלבלת. ומייאשת. אנחנו לא עומדים עם סטופר למשיח! אנחנו לא קובעים לו תאריכי יעד! עד ליל הסדר. עד ר"ח. בלית ברירה ניתן לו עד שבועות... ובסוף, כמה הנחות כבר אפשר לעשות? הוא לא רציני. חבל. דוקא רצינו..."

חס ושלום לחשוב ככה! אז מה כן? משהו הגדיר יפה: "אין תאריך. יש תהליך!" אנחנו צריכים להאמין שאנחנו כבר בתוך תהליך של גאולה. ואנחנו צריכים הרבה סבלנות. והכנעה. וענווה. אנחנו לא עומדים עם יד על השעון כמו מורה: "שוב אתה מאחר? נו, מה קורה?..."

גם גאולת מצרים ארכה מספר חדשים, תנסי לדמיין איך היהודים הרגישו בכמת דם שזוהו, המצרים נפלו והם נגאלים, והנה מכת דם נגמרה, ועבר עוד שבוע ועוד שבוע, וחזרו לשגרה, התאוששו מהמכה, פתאום הגיע הצפרדע, והיהודים מתעוררים שוב, אז אולי כן יש עדיין תקווה? אבל גם הצפרדע עוברת, וגם אותה מספיקים לשכות, וכך עוד מכה ועוד מכה, אחרי מכת ערבוב מי בכלל המשיח לחשוב על הגאולה, האמינו שהעולם נהיה הזוי וזוהו, מי חשב על הגאולה, ובסוף ברגע אחד, תוך יום, ללא שום הודעה מוקדמת, זה פשוט קרה.

רק ה' יודע מה הולך פה, אנחנו בכלל לא מבינים כלום!! אני אגיד לך משהוא נפלא משיחות הר"ן: "כי לגדולת הבורא ית' אין שיעור כי נעשין דברים נוראים בעולם נפלאים ונוראים מאוד ואין יודעין כלל היינו שעדיין אין יודעין שום ידיעה כלל וכלל לא". אנחנו צריכים להפנים את זה שאנחנו באמת לא מבינים כלום ממה שקורה. רק דבר אחד ברור: הכל זה ה'. ואין לנו סיכוי לשלוט או להזיז עניינים כולל לא להחליט מתי מתאים למשיח להגיע. אבל ח"ו לא ליפול מהאמונה הזו, לא להתייאש ח"ו ולחשוב שאולי טעינו וזה לא זה... וכל הזמן ממש נזכיר לעצמינו שאנחנו מאמינות שאנחנו בתהליך של גאולה. אני אישית לא מאמינה שהקורונה תיגמר בלי משיח. אבל זה גם סוג של קביעת יעד. אני צריכה להאמין שהכל ה' יכול לעשות ואני לא מבינה, אבל המשיח מתקרב. אם את שואלת אותי אין מצב שלא יהיה קיבוץ ברי"ה באומן. אבל גם זה חלק מהתהליך של ה', ומה שיהיה, זה ממנו. אני יודעת שהאמונה הזו לא פשוטה אבל היא אמיתית".

פייגי נאנחה.

"תכלס, בא נסגור עד תשעה באב. ובטוח הוא כבר נהפך לחג!" צחקנו.

ישבנו היום בגינה, מירי ואני, עם מסכות על הפנים, הילדים שיחקו יפה ואנחנו יכולנו לפטפט בנחת. אבל איפה הנחת בימים אלו? מה שלא נדבר, נדבר על הקורונה. עבודה? קורונה, קניות? קורונה. קופ"ח? קורונה. ילדים? קורונה. משיח? נו! ודאי! קורונה!

"אני לא אשכח את הערב הזה בסוף אדר... ומה נגיד עכשיו?" ידעתי בדיוק על איזה ערב מדוברת מירי. ההיסטוריה מהקורונה היתה בשיא. לראשונה התחילו להגביל את החתונות ללא הודעה מוקדמת, היה מזוג אויר סוער במיוחד, סופת רעמים שלא כזה מצויה בסוף אדר, בכל השכונה נפל החשמל. היתה פשוט הרגשה של... סוף העולם! ומכל מקום שמעת את אותה תגובה: די! המשיח מגיע! זה ברור! מרגישים אותו כבר! מריחים אותו... זה התחיל בקולות מהוססים אבל מהר מאוד הם התגברו... אולי במוצ"ש הוא יבוא... אבל עבר, אז ר"ח ניסן... מה שבטוח שעד פסח כבר נהיה בירושלים הבנויה! מקסימום ליל הסדר. גם מתאים. אבל לא קרה. טוב, הימים של סוף ניסן מאוד מסוגלים לגאולה... ממש עמדנו עם אוזן כרויה לשמוע את השופר המיוחל... אבל הגיע גם ר"ח אדר... וסיון... ותמוז...

"את מאמינה שאנחנו עדיין כאן? הקורונה נשארה, ואנחנו, גם, נשארו, בגלות..." כך מירי, בלחש.

הרגשה קשה.

במיוחד למי שכל כך חיכה והאמין.

היינו בטוחים שהנה אנחנו מגיעים לרגע הנספק. יתכן שטעינו? פספסנו? מה, זה באמת סתם נגיף טבעי ואין לו בכלל קשר למשיח?? קשה להאמין. הרי העולם נהיה הזוי כל כך! קורים דברים שאף אחד לא האמין שיקרו. מהבתי כנסיות וישיבות שנסגרו ועד התור להכנס למכולת 10-10 ולמדוד חום בחוץ... בכלל כל המציאות נהייתה לא מציאותית... אז איך זה שנכנסנו ל"שיגרת קורונה" (מהרגע הראשון הביטוי הזה צרם לי כ"כ) והחיים ממושכים... ו... רגע! או מה עם המשיח? איפה זה נתקע? איך הוא ירד פתאום מהכתורות??

דמעות ממלאות את עיני. "ה'! אני רוצה להמשיך להאמין! אבל מה באמת קורה כאן?"

כך היינו שקועות שתינו במחשבות קשות. מדרכות. פתאום אני שומעת את... מי אם לא פייגי מגיעה לגינה?

"שלום, לאה, מה נשמע?"

"הי! פייגי! הגעת בדיוק בזמן! תגידי, מה הסיפור עם המשיח?" "מה???"

"מה? מה? המשיח! מה קורה אתו?? הקורונה בסוף לא מביאה אותו?? את רוצה להגיד לי שהעולם עוד לא מספיק הזוי?? מה עוד צריך לקרות בשביל שהוא יבוא??"

"מצטערת, לאה, לאכזב אותך. אבל הוא לא בכיס שלי. והוא גם לא עדיין איתי מתי הוא מגיע ולאיפה... גם מוכירה שאלוקים אף

וחציצות. מה שכן מפחיד, שגם היהדות מתפוררת. מושג היסוד של בית כנסת, ישיבות, שיעורים וכנסים - כמעט ירדו מהמפה, וזה כבר סיפור אחר לגמרי. לכאורה, אבל לא בטוח. כי כל הסמנים הללו היו יפים למקומם ושתם, בעולם ארוך של גלות. או אז היה לנו צורך במסגרות

תומכות, כדי שישאר משהו. אבל בעולם של גאולה, אין צורך בכל אלו אלא בנקודת הלב הפנימית. והיא דווקא הופיעה במיטבה בימים אלו. היהדות הפנימית המציאה את עצמה מחדש, ואנשים עושים שמיניות כדי להתפלל במניין, וכדי לשמוע שיעור ו/או להפעיל ישיבה. איזה מתיקות.

אומן ראש השנה

אנו מקווים כי בסיועך דשמיא, גם השנה יעלה בידינו לסדר

מתחם מיוחד בראש השנה באומן

עבוד חניכי הישיבות

כולל: תפילות החג / מקוה / סעודות החג / שיעורים והתוועדויות

המקום יותאם לכללי הזהירות, עם מרחקים והיגיינה, וכמות המקומות תהיה מצומצמת יותר.

לעת עתה, אין עדיין פרטים מדויקים. אנו תפילה שוהעניינים יסתדרו על הצד היותר טוב, ובגליון הבא נוכל להודיע על הפרטים המעשיים.

<< פרטים אי"ה בגליון הבא

הננו בבקשה לכלל אנשי שלומינו לקבוע לומר בכל יום ויום לאחר תפילת מנחה קפיטל פד (מלשון פדיון) שבתהילים, ולאחריו מתפילה ע"י מליקוטי תפילות, ואת התפילה שנוסדה על ידי רבי יצחק ברייטער הי"ד על עניין זה לזכות להגיע ולהיות אצל רביה"ק. וכל אחד יוסיף מדיליה כפי כוחו, ותולעת יעקב אין כוחה אלא כפה, וכעזרת השי"ת וחמלתו נזכה להיות בראש השנה אצלו ז"ל בהתכללות כל הנפשות באהבה ושמחה כבשנים קדמוניות".

(מתוך קריאת קודש של זקני ברסלב)

הדרכת חתנים

הדרכת חתנים מקצועית,

על פי משנתו של מוהר"ן מברסלב

המלצות חמות

הרה"ח ר' ישראל מאיר גלינסקי

0527143103

מתאים גם לאברכים נשואים

מאגר שידוכים

בחור ליטאי שמחפש שידוך עם קשר לברסלב?

משפחה ליטאית שמחפשים לבתם שידוך של בחור

עם קשר לברסלב?

פנו בהקדם למאגר השידוכים מבית 'הקבצו'

ובעז"ה נשתדל לסייע ככל האפשר

דיסקרטיות מלאה למי שמעוניין בכך

0527149713 רחל

0548420991 אפרת

0583240640 בת שבע

מרגיש חשוך לפעמים?

מחפש קצת צבע באמצע היום?

רוצה להתחזק?

ניתן לקבל

חיזוק יומי קצר ולעניין

(טקסט עד 300 מילה)

מאת הרב

ישראל מאיר גלינסקי

שליט"א

לקבלת החיזוק ניתן לפנות לאימייל:

ale148148@gmail.com

בשורה משמחת

מידי שבוע יו"ל גליון ייחודי מבית היוצר 'כיסופים'

תוכן שבועי איכותי

להרחבת הדעת ולהתרוממות הנפש

מומיני הנהר המטהר מכל הכתמים

ומתורתם הצדיקים יחידי הדורות

גליון

קרוב השם

הרחבת הדעת והתעלות רוחנית

● עפ"י תורת הצדיקים ●

שיעורי בית המדרש 'קרוב השם'
שנמסרו מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א

בעריכת הרה"ח ר' ישראל מאיר גלינסקי

ניתן להשיג במייל: k6646201@gmail.com